

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การพัฒนาการจัดกิจกรรมดนตรีและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว นั้น ปัจจุบันมีผู้สนใจศึกษาค้นคว้า และ เขียนบทความเผยแพร่ในเอกสาร วารสาร และหนังสือต่างๆ ทั่วไปพอสมควร แต่มีจำนวนไม่มากนักเนื้อหาส่วนใหญ่กล่าวถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในหลายๆ ทักษะ โดยเน้นด้านการรวบรวมข้อมูลทางอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การท่องเที่ยว และบริการ การโรงแรมและการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวผลิตภัณฑ์ OTOP ส่วนในด้านการศึกษาด้านการดนตรีและศิลปวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยเฉพาะ แนวทางการพัฒนาการจัดกิจกรรมดนตรีปีพาทย์มอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เท่าที่สืบค้นมายังไม่ปรากฏว่ามีงานวิจัย เอกสาร หรือตำราใดๆ ที่เขียนเรื่องราวของการดนตรีปีพาทย์มอญเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเลย แหล่งข้อมูลการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่นำมาประกอบในครั้งนี้ จึงนับว่ามีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง เอกสารงานวิจัย และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สำหรับการศึกษาครั้งนี้ จะเก็บข้อมูลทางการพัฒนาชุมชนแบบพึ่งตนเอง ความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยยึดแนว “ทฤษฎีใหม่” ภายใต้กรอบแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และทฤษฎีที่ จะอ้างอิงต่อไปนี้

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี. (2532 : 1 – 22) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมในหนังสือวัฒนธรรมกับการพัฒนา มีเนื้อหาพอสรุปได้ว่า วัฒนธรรม คือพลังของภูมิปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองของชุมชน ซึ่งได้มาจากการเลือกสรร กลั่นกรองลงใช้ และถ่ายทอด ด้วยการปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมาวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สังคมเข้มแข็ง ซึ่งมีคุณลักษณะที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. มีความหลากหลายกระจายอำนาจ

2. กระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ
3. ส่งเสริมศักดิ์ศรีของชุมชน
4. มีความบูรณาการ
5. สร้างความประสานสอดคล้อง และความสมดุลยั่งยืน
6. มีการพัฒนาจิตใจ และจิตวิญญาณอันลึกซึ้ง
7. ส่งเสริมความเข้มแข็งของสังคม
8. เป็นการผดุงศีลธรรมของสังคม

พระยาอนุমান ราชชน. (2515 : 73) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมดังนี้

1. มีการสะสม หมายถึง ต้องมีทุนอยู่ก่อนแล้วและสะสมทุนนั้นให้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
2. วัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุง หมายถึง ต้องคัดแปลงและปรับปรุงส่วนที่บกพร่องอยู่ให้มีความถูกต้องเหมาะสม
3. จะต้องมีการถ่ายทอด หมายถึงทำให้วัฒนธรรมนั้นมีการแพร่หลายในวงกว้าง

เฉลิมศักดิ์ พิกุลศรี. (2530 : 87 – 96) ได้เขียนบทความเรื่อง “วิธีการศึกษาคนตรีพื้นบ้าน” ไว้ในดนตรีไทยอุดมศึกษา ครั้งที่ 26 โดยกล่าวถึง วิธีการศึกษาคนตรีพื้นบ้าน ว่าควรพิจารณา องค์ประกอบต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย อันได้แก่ องค์ประกอบของดนตรีพื้นบ้าน ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับวัฒนธรรมการดนตรี บทเพลง เครื่องดนตรี และวิธีวิเคราะห์เสียงดนตรี ในลักษณะใกล้เคียงกัน ปัญญา รุ่งเรือง. (2542 : 116) ได้กล่าวถึงแนวทางเตรียมตัวเป็นนักมานุษยดุริยางควิทยาไว้ในหนังสือสำหรับงานประชุมทางวิชาการดนตรี ณ วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล ดังนี้ การศึกษาในเชิงดนตรีวิทยานั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการเรียบเรียงวิธีวิจัยทางมานุษยดุริยางควิทยา ซึ่งครอบคลุมไปถึงการศึกษาภาคสนามด้วย ในการศึกษาดนตรีมนุษย์เราจำเป็นต้องมีความรู้เรื่อง “ดนตรี” โดยมีวิธีการวิเคราะห์ใน 3 ประเด็น คือ

1. ความคิดรวบยอดทางดนตรี
2. พฤติกรรมของผู้คนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับดนตรี
3. ตัวดนตรีเอง

เมื่อปฏิบัติภาคนามเสร็จสิ้นลงขั้นตอนต่อไปคือ การจำแนกแยกแยะ จัดระบบระเบียบ และประเภทของข้อมูลที่ได้มาจากภาคนาม ขั้นตอนสุดท้าย คือการนำเสนอผลงานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา หรือ เพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป

ชนก ศาคริกกล่าวถึงเรื่อง “ศิลปะ” กับคุณภาพชีวิต” ว่าคุณค่าและผลกระทบของคนตรีที่มีคุณภาพชีวิตของคนมีประเด็นสำคัญดังนี้

1. คนตรีมีผลต่ออารมณ์และจิตใจของมนุษย์
2. คนตรีมีผลต่อร่างกาย
3. คนตรีกับนาฏศิลป์
4. คนตรีกับวัฒนธรรม

2.1 แนวคิดการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนา

การพัฒนา หมายถึง การมีคุณภาพชีวิต (Quality of Life) ที่ดีขึ้น อาจวัดคุณภาพชีวิตได้หลายแบบ เช่น วัดทางการศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง อนามัย หรือทางจิตใจ มีสิ่งเหล่านี้สูงขึ้นหรือมากขึ้นที่ถือว่ามีพัฒนาสูงขึ้น (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2549 : 80-88)

จากข้อความที่กล่าวไว้เบื้องต้น จึงสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสังคมซึ่งเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อโครงสร้างและหน้าที่ในสังคม โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม 2 ระดับคือ

1) การเปลี่ยนแปลงระดับบุคคล เรียกว่า “การทำให้ทันสมัย” ซึ่งเป็นกระบวนการที่แต่ละบุคคลที่อยู่ในสังคมเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเก่าเป็นแบบที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2) การเปลี่ยนแปลงระดับสังคม เรียกว่า “การพัฒนา” หมายถึง การที่นำเอาความคิดใหม่ๆ เข้ามาใช้ในสังคม เพื่อให้รายได้ต่อหัวของประชากรเพิ่มขึ้นและมีชีวิตความเป็นอยู่ในระดับที่ดีขึ้น โดยใช้กระบวนการผลิตที่ทันสมัย ตลอดจนการมีสถาบันทางสังคมที่ดีขึ้นด้วยหัวใจของการพัฒนา

ประวัติ ฐศิศิลป์ (2542 : 2) นำแนวพระราชดำริด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้ทรงชี้แนะไว้ตอนหนึ่งว่า

“การพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญยิ่งขึ้นไปนั้น ย่อมต้องพัฒนามนุษย์ก่อน เพราะถ้าบุคคลอันเป็นองค์ประกอบของส่วนรวมไม่ได้รับการพัฒนาแล้ว ส่วนรวมจะเจริญและมั่นคงได้ยากยิ่ง การที่บุคคลจะพัฒนาได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียวคือ การศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วนคือ

การศึกษาวิชาการ (Academic Learning) ส่วนหนึ่ง กับการอบรมบ่มนิสัย (Spiritual Development) ให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดีใฝ่เจริญ มีปกติละอายชั่วกลัวบาปส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคลจะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ประกอบการและมีความดีไว้เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควรและอำนวยผลเป็นประโยชน์ที่พึงประสงค์”

จากข้อความเบื้องต้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือ Human Resource Development กำลังเป็นที่สนใจและให้ความสำคัญของนานาประเทศ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยว

1) ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ (Demographic Factor)

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากกลุ่มประเทศที่มีประชากรมาก ๆ การแสดงออกของนักท่องเที่ยวโดยมากแล้วจะแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศที่มีประชากรน้อย ๆ เช่น นักท่องเที่ยวจากประเทศจีน ซึ่งมีประชากรมากเป็นอันดับหนึ่งของโลกคือกว่า 1 พันล้านคน ผู้ที่สามารถมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดีเพียงพอในการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศได้ ย่อมเป็นกลุ่มที่อยู่ในระดับกลางถึงระดับสูงในสังคม การแสดงออกทางพฤติกรรมต่างๆ ย่อมแตกต่างหรือตรงกันข้ามกับนักท่องเที่ยวจากประเทศสิงคโปร์ซึ่งมีประชากรอยู่ที่ประมาณหกล้านคน เป็นต้น

2) ปัจจัยทางเทคโนโลยี (Technology Factor)

ปัจจัยทางเทคโนโลยีได้แก่ปัจจัยในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว รวมถึงการให้บริการด้านความสะดวกสบายต่อนักท่องเที่ยวด้วย เช่น เทคโนโลยีทางการสื่อสาร ได้แก่ ระบบการจอง สำรองที่นั่งบนเครื่องบิน การออกบัตรโดยสารของสายการบินต่างๆ ซึ่งใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ที่เรียกว่า CRS (Computer Reservation System) ส่งผลถึงความสะดวกสบายรวดเร็ว นักท่องเที่ยวย่อมมีความมั่นใจและแสดงถึงความมั่นคงของผู้ให้บริการด้วย

3) ปัจจัยทางการเมือง (Political Factor)

ปัจจัยทางการเมืองเป็นปัจจัยที่กระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะต่อนักท่องเที่ยวด้วยเหตุที่นักท่องเที่ยวโดยมากเดินทางท่องเที่ยวด้วยเหตุผลหลักคือการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้น นักท่องเที่ยวย่อมไม่นิยมที่จะเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดปัญหาทางการเมือง เช่น ประเทศอิสราเอลที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามมาก อีกทั้งยังมีศาสนสถานที่สำคัญทางศาสนาคริสต์ที่นักแสวงบุญนิยมเดินทางไปเยี่ยมชมแต่ก็เกิดปัญหาทางการเมืองอยู่ตลอดเวลา ทำให้ไม่เกิดความปลอดภัย ความสะดวกในการเดินทางไปท่องเที่ยวหรือไปแสวงบุญ ด้วยเหตุผลที่ว่า

นักท่องเที่ยวไม่ทราบว่าจะเกิดปัญหาขึ้นเมื่อใด และมีเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมของชาวปาเลสไตส์ตลอดเวลา ทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปในอิสราเอลมีจำนวนไม่มากนัก

4) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (Economic Factor)

เศรษฐกิจนับเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวและบ่งบอกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละชาติได้ด้วย หากนักท่องเที่ยวกลุ่มใดที่เดินทางมาจากประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี เช่น นักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น มักถูกจัดอยู่ในอันดับต้นๆที่เป็นที่ต้องการของเกือบทุกประเทศ การแสดงออกด้านพฤติกรรมการใช้จ่ายจะเข้าไปในทุกๆด้าน เช่น ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านนันทนาการ ด้านท่องเที่ยว ด้านการซื้อของที่ระลึก จะเลือกใช้บริการอยู่ในโรงแรมหรือแหล่งท่องเที่ยวระดับสูง เป็นต้น ตรงกันข้ามหากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากกลุ่มประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดี การแสดงออกของนักท่องเที่ยวย่อมถูกจำกัดศักยภาพในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งก็จะใช้จ่ายในระดับกลางถึงต่ำ

5) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Socio-Cultural Factor)

ปัจจัยด้านนี้นับว่ามีผลกระทบมากต่อการแสดงออกของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวถูกปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมหล่อหลอมมาตลอด และถ่ายทอดออกมาเป็นทัศนคติของกลุ่มคนเหล่านั้น ทัศนคติและวัฒนธรรมของท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจะเป็นตัวกำหนดรสนิยมและค่านิยมในการเดินทาง การซื้อสินค้า การเดินทางท่องเที่ยวของคนกลุ่มนั้นๆ ซึ่งมีผลต่อการปรับปรุงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวจะอยู่ในระดับใดและรูปแบบใด ([http://th.wikipedia.org/wiki,กรกฎาคม : 2551](http://th.wikipedia.org/wiki,กรกฎาคม:2551))

จากปัจจัยดังกล่าวเบื้องต้นอาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ได้แก่ ปัจจัยทางประชากรศาสตร์ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากกลุ่มประเทศที่มีประชากรมากๆ การแสดงออกของนักท่องเที่ยวโดยมากแล้วจะแตกต่างจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากประเทศที่มีประชากรน้อยๆ ปัจจัยทางเทคโนโลยี ได้แก่ ปัจจัยในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว รวมถึงการให้บริการด้านความสะดวกสบายต่อนักท่องเที่ยวด้วย ปัจจัยทางการเมือง เป็นปัจจัยที่กระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะต่อนักท่องเที่ยว ด้วยเหตุผลที่นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวด้วยเหตุผลหลักคือการพักผ่อนหย่อนใจ ดังนั้นนักท่องเที่ยวย่อมไม่นิยมที่จะเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดปัญหาทางการเมือง ปัจจัยทางเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวและบ่งบอกพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวแต่ละชาติได้ด้วย หากนักท่องเที่ยวกลุ่มใดที่เดินทางมาจากประเทศที่มีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี มักจะถูกจัดอยู่ในอันดับต้นๆที่เป็นที่ต้องการของเกือบทุกประเทศ ตรงกันข้ามหากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากกลุ่ม

ประเทศที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยดี การแสดงออกของนักท่องเที่ยวย่อมจำกัดศักยภาพในการเดินทางท่องเที่ยว ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม มีผลกระทบมากต่อการแสดงออกของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวถูกปัจจัยทางด้านสังคมและวัฒนธรรมหล่อหลอมมา และถ่ายทอดออกมาเป็นทัศนคติของกลุ่มคนเหล่านั้น

2.2 ลักษณะของการท่องเที่ยว

นอกจากนั้นการท่องเที่ยวยังขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการไปเที่ยวอีกด้วยซึ่งอาจจะแบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวออกไปได้เป็น 6 ลักษณะ ดังนี้

1. การท่องเที่ยวเพื่อความสุขสันทนาการและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศ ประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่ของท้องถิ่นต่างๆ หรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน การท่องเที่ยวแบบนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่นรสนิยม ฐานะทางเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว และสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

2. การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมองอาจรวมถึงการ พักฟื้นหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบสะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ชายทะเลหรือบนภูเขาที่ห่างไกลจากความอึกทึกครึกโครม

3. การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มักจะมีจุดประสงค์ที่จะศึกษา หาความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะหรือการแสดงต่างๆ

4. การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการ คือ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่ตนสนใจ เช่น ฟุตบอล มวย เทนนิส การแข่งขันกีฬานี้ถึงแม้ว่าจะมีการย้ายสถานที่แข่งขันก็ยังมีผู้ชมติดตามไปชมอยู่เสมอ ประการที่สอง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อไปเล่นกีฬาหรือออกกำลังกาย ซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่ที่จะไปเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้เกิดการท่องเที่ยวเช่นชายทะเล ภูเขาหรือการเดินป่าเพื่อยิงนกตกปลาหรือส่องสัตว์เป็นต้น จากจุดประสงค์ ดังกล่าวจะพบว่าประเทศที่มีทัศนียภาพหรือลักษณะภูมิประเทศหลายๆแบบมักจะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวประเภทนี้มาก

5. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุม และสัมมนา ความจริงแล้วลักษณะการท่องเที่ยวแบบนี้ ไม่น่าจะจัดว่าเป็นการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะตามหลักแล้ว การ

ท่องเที่ยวต้องเป็นการเดินทางไปเพื่อที่จะท่องเที่ยวหรือพักผ่อน แต่ความเป็นจริงแล้วผู้ที่ไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนาจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้สำหรับการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบนี้สิ่งที่จะเป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ ต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่า สนใจ มีสถานที่พักอาศัยหรือมีโรงแรม และระบบการคมนาคมที่ดีสะดวกรวดเร็ว ปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวลักษณะนี้มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อยๆ

6. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา คือการที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อ การศึกษาดูงาน หรือวิจัย หรือการแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษา ระหว่างมหาวิทยาลัย และจะอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานานนับเดือน การท่องเที่ยวประเภทนี้รวมถึงการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา ภายในประเทศด้วย จัดว่าเป็นนักท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้แก่ประเทศอย่างหนึ่ง (<http://th.wikipedia.org/wiki>, กรกฎาคม : 2551)

จากจุดประสงค์ดังกล่าวทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเจริญก้าวหน้ากลายเป็นธุรกิจระหว่าง ชาติที่ จะต้องอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มี การแข่งขันและปรับปรุงบริการด้านการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ มากยิ่งขึ้นและมีรูปแบบของการท่องเที่ยวแบบใหม่ๆเกิดขึ้นเสมอเพื่อตอบสนองความต้องการของ นักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism หรือการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ประเทศไทยของเราจัดเป็นประเทศที่เรียกว่า ตลาดการท่องเที่ยวสดใสและมีชีวิตเพราะ เป็นประเทศในภูมิภาคเอเชียที่มีตัวเลขนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากเป็น อันดับ 4 ของเอเชีย รองจากจีน ฮองกง และมาเลเซีย และมีรายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ในอันดับ 3 รองจากจีนและฮองกง จากตารางการจัดอันดับด้านการท่องเที่ยวของประเทศต่างๆทั่วโลกโดย องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) พบว่าประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยว มากที่สุดเป็นลำดับที่ 21 ของโลก และมีรายได้จากการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับที่ 16 ของโลก รายละเอียดดังตาราง 1

อันดับประเทศที่มีจำนวน นักท่องเที่ยวมากที่สุด		อันดับประเทศที่มีรายได้ การท่องเที่ยวมากที่สุด		อันดับประเทศที่มีรายได้ต่อ นักท่องเที่ยวมากที่สุด	
ประเทศ	ล้านคน	ประเทศ	พันล้าน \$US	ประเทศ	\$US
1.ฝรั่งเศส	76	1.สหรัฐอเมริกา	85	1.ออสเตรเลีย	1,705
2.สหรัฐอเมริกา	51	2.สเปน	31	2.สหรัฐอเมริกา	1,673
3.สเปน	48	3.ฝรั่งเศส	30	3.เกาหลี	1,242
4.อิตาลี	41	4.อิตาลี	27	5.อินโดนีเซีย	1,136

5.จีน	31	5.อังกฤษ	20	7.สิงคโปร์	921
14.ฮ่องกง	13	6.เยอรมัน	18	12.ไทย	749
18.มาเลเซีย	10	7.จีน	16		
21.ไทย	10	13.ฮ่องกง	8		
		16.ไทย	7		

ตาราง 1 : เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ และรายได้ต่อนักท่องเที่ยวในระดับโลก
(สถิติการท่องเที่ยว ททท. <http://www.tat.or.th>, 2551)

หมายเหตุ : จำนวนจากการประเมินของนักท่องเที่ยวต่างชาติ 389 ราย และบริษัทนำเที่ยวต่างประเทศ 45 แห่ง

2.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวถือเป็อุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งทั้งทางด านเศรษฐกิจ และสังคม ก่อให้เกิดการจ างงานและสร างรายได้ ตลอดจนเป็ การสร างความสัมพันธ์อันดีระหว างเจ าชองบ านและผุ มาเยือน อีกทั้งเป็ การสนับสนุนใ มีการฟ ฟู และอนุรักษ์ วัฒนธรรมาในด้ว นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังเป็ ผลดีต่อสุขภาพและเป็ การกระตุ้นให้เกิดการรักษาสิ่งแวดล้อมด้านเศรษฐกิจ

(1) การท่องเที่ยวทำให้ เกิดรายได้ เป็ เงินตราด ังประเทศเข ้าประเทศเป็ นจำนวนมาก

(2) รายได้ ที่ได มาในรูปเงินตราทั้งในประเทศและด ังประเทศจากการท่องเที่ยว

มีส่วนช ่วยในการสร างเสถียรภาพใ ด้ลภาพของการชำระเงินได

(3) รายได้ จากการท่องเที่ยวจะกระจายไปสู ประชากรอย ่างกว ้างขวางอุตสาหกรรม

การท่องเที่ยวเป็ นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ ก่อให้เกิดการจ างงาน การท่องเที่ยวกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใ ้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เมื่อมีการใ ้จ ายเกิดขึ้นครั้งหนึ่งในระบบเศรษฐกิจจะ ก่อให้เกิดการใ ้จ ายต ่อ ้อ ันไปอีกหลายรอบ เพราะเมื่อมีการใ ้จ ายเกิดขึ้นครั้งหนึ่งจะ ก่อให้เกิดรายได้ แก่คนบางกลุ่มหรือกิจกรรมบางประเภท บุคคลหรือกิจกรรมที่ได ้รับรายได้ นี้จะนำรายได้ ส วนหนึ่งใ ้จ ายต ่อไปเรื่อย ๆ

(4) การท่องเที่ยวไม่ว่างมีขีดจำกัดในการผลิตและการจำหน่าย เนื่องจากการท่องเที่ยวมีได้ทั้งดินฟ้าอากาศปะปนหลักเช่นเดียวกับการเกษตร ผลผลิตที่นำเสนอต่อนักท่องเที่ยวได้แก่ ความงดงามตามธรรมชาติ ความเจริญทางวัฒนธรรมของชาติ ในขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นทุกปีอาจมาจากสาเหตุต่างๆ กัน เช่น ความสะดวกรวดเร็วของการคมนาคม ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงในการเดินทางถูกลง

ด้านสังคม

(1) การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่อื่นใดมีโอกาสพบปะหรือทำกิจกรรมร่วมกันมีสวามิภักดิ์ส่งเสริมสร้างสัมพันธ์ไมตรีและความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งจะเป็ผลกระทบทางสังคมของประชากรได้เป็นอย่างดี ความสงบสุขย่อมเกิดขึ้นในสังคม

(2) การท่องเที่ยวมีสวามิภักดิ์ส่งเสริมความสัมพันธ์ของมนุษยชาติก่อให้เกิดสันติภาพ ความเป็มิตรไมตรี และความเข้าใจอันดีระหว่างเจ้าของบ้านและผู้มาเยือน

(3) การท่องเที่ยวช่วยจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบทช่วยจัดปัญหาการล้นไหลและการเคลื่อนย้ายเข้ามาหางานทำในเมืองของประชาชนชนบทด้านการสนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี

การสนับสนุนฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชาติซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างชาติที่มีมรดกทางวัฒนธรรมเป็ของตนมานานเป็ความภูมิใจและความหวงแหน การฟื้นฟูเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจึงเป็การรักษาสิ่งดีงามเหล่านี้ไว้เพื่ออนุชนรุ่นหลังจะได้จากงานฟื้นฟูประเพณีดีต่างๆ ให้มีรูปแบบที่เหมาะสมมากขึ้นโดยคงรักษาจุดมุ่งหมายเดิมไว้ เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง

ด้านสุขภาพ

การที่ใดมีโอกาสเดินทางพักผ่อนตามความพึงพอใจไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวธรรมชาติอันงดงาม การไปยังนกดกปลา หรือการเที่ยวชมความเจริญก้าวหน้าของเมืองใหญ่ๆ ได้พบเห็นสิ่งที่ยังไม่เคยเรียนรู้มาก่อน ย่อมทำให้เกิดความเบิกบาน ความสบายใจจะช่วยบรรเทาความเหน็ดเหนื่อยเคร่งเครียดจากการทำงานได้เป็นอย่างดี มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีขึ้น

ภารกิจ - สังคม

ภาพประกอบ 1 วงจรอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (วินิจ วีรยางกูร, 2532 : 71)

2.4 ผลกระทบของการท่องเที่ยว

1) การท่องเที่ยวส่งผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมและสังคม

การรับรองนักท่องเที่ยวสามารถนำมาซึ่งทั้งประโยชน์และปัญหาให้กับสังคมท้องถิ่นได้ รวมไปถึงรูปแบบของวัฒนธรรมถึงแม้ว่าจะสามารถวัดได้ยากว่าผลกระทบทางเศรษฐศาสตร์กับสิ่งแวดล้อม แต่ก็เป็นตัวหลักในการพิจารณาในการพัฒนาการรองรับนักท่องเที่ยวในที่สุดก็ตาม ซึ่งผลกระทบด้านนี้จะเป็นสิ่งที่อันตรายมากโดยเฉพาะในสังคมที่มีประเพณีที่เก่าแก่และเป็นอนุรักษ์นิยมถึงแม้ว่าผลกระทบที่เกิดจากการรับรองนักท่องเที่ยวจะนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง แต่ก็ควรตระหนักว่าการมีการพัฒนานำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงอยู่แล้วและการรับรองนักท่องเที่ยวก็เป็นเพียงหนึ่งจากหลายๆสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของสังคม ถ้าการวางแผนผังการพัฒนาและการจัดการที่ดี โดยมีความรับผิดชอบต่อสังคมก็สามารถนำมาซึ่งประโยชน์หลายอย่างในทางวัฒนธรรมและสังคม ซึ่งมีดังนี้

- เป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน และช่วยสนับสนุนการสร้างสาธารณูปโภคและบริการต่างๆ ภายในท้องถิ่นถ้ารายได้จากการท่องเที่ยวมีการกระจายอย่างดี

- อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมา ซึ่งอาจสูญหายไปเนื่องจากการพัฒนาเข้ามาแทนที่ การอนุรักษ์สถานที่ทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์นั้น ถือเป็นส่วนหนึ่งของผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งรูปแบบของวัฒนธรรมจะประกอบไปด้วย คนตรี การเดินรำ ละคร เครื่องแต่งกาย ศิลปะและงานฝีมือ ขนบธรรมเนียม พิธีกรรมต่างๆ รูปแบบการดำรงชีวิต กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กระทำเป็นประจำและรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวดึงดูดนักท่องเที่ยว ถ้าสิ่งเหล่านี้สูญหายไป การรับรองนักท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมก็จะไม่ได้รับความสำเร็จในพื้นที่นั้น การรับรอง

นักท่องเที่ยวยังช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและกระตุ้นให้มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมที่น่าจะสูญหายไปแล้วให้กลับมีขึ้นอีกได้

- ช่วยในการพัฒนาและบำรุงรักษาพิพิธภัณฑ์ โรงละคร และส่วนของสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมอีกด้วยซึ่งสถานที่ต่างๆเหล่านี้ได้รับเงินสนับสนุนจากการรับรองนักท่องเที่ยว

- เพื่อให้ความเพลิดเพลินแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัย พิพิธภัณฑ์และโรงละครใหญ่ๆ หลายแห่งของโลกได้รับเงินเพื่อการดูแลสถานที่จากการขายบัตรเข้าชมให้กับนักท่องเที่ยวเพิ่มความรู้สึกภาคภูมิใจในวัฒนธรรมให้กับประชาชนในท้องถิ่น เมื่อพวกเขาได้เห็นว่ามีนักท่องเที่ยวชื่นชมมัน ซึ่งเป็นความจริงที่เกิดในสังคมที่มีประเพณีซึ่งผ่านการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วและสูญเสียความรู้สึกยึดติดกับวัฒนธรรมของตนเอง และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมระหว่างนักท่องเที่ยวและประชาชนทำให้ได้รับการเรียนรู้มากขึ้น เริ่มให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมของคนอื่น ซึ่งการแลกเปลี่ยนนี้เกิดขึ้นได้มากที่สุดจากการท่องเที่ยวประเภทเพื่อการศึกษา และการท่องเที่ยวเพื่อสิ่งสนใจพิเศษการท่องเที่ยวตามหมู่บ้านและรายการท่องเที่ยวตามบ้านซึ่งนักท่องเที่ยว สามารถเข้าไปรู้จักกับครอบครัวของคนในท้องถิ่น

การรับรองนักท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดปัญหาวัฒนธรรมและสังคมที่ไม่ได้วางแผนไว้ การพัฒนาและจัดการปัญหาที่มักเกิดขึ้นคือ ปัญหาความแออัดเกินของนักท่องเที่ยว ซึ่งทำให้เกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยและทำให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจและต่อต้านนักท่องเที่ยว ถ้ามีนักท่องเที่ยว มากเกินไปโดยเฉพาะช่วงเทศกาลท่องเที่ยว ซึ่งทำให้สถานที่ท่องเที่ยว งานรื่นเริง ร้านอาหาร ร้านค้าและหน่วยบริการขนส่งเกิดความแออัดมากเกินไปทำให้ผู้อยู่อาศัยไม่สามารถใช้บริการของสิ่งที่กล่าวมาได้สะดวก แต่ถ้าผู้อยู่อาศัยถูกกันออกจากสถานที่ที่สวยงาม เช่น ชายหาดของโรงแรม ก็จะทำให้ผู้คนรู้สึกไม่พอใจ และจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากก็ทำให้เกิดความยุ่งยากกับชุมชนชนบทขนาดเล็กได้ และความไม่พอใจอาจเกิดขึ้นได้ เมื่อประชาชนเห็นว่าตนไม่ได้รับประโยชน์จากการรับรองนักท่องเที่ยว และการรับรองนักท่องเที่ยวนั้นเป็นคนนอกพื้นที่ บางปัญหาก็นำมาซึ่งการลดและทำลายความเป็นเอกลักษณ์ของประเพณี การเสื่อมสภาพของโบราณสถานสำคัญต่างๆ ก็เกิดจากการให้นักท่องเที่ยวเข้าชมมากเกินไปและมีการทำเพื่อประโยชน์ทางการค้า และสูญเสียประเพณี พิธีกรรมดนตรี การเดินรำ งานฝีมือและรูปแบบของวัฒนธรรมที่แท้จริงไป ถ้ามีการแสดงอย่างไม่เหมาะสมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและยังเกิดผล “ในทางทำลาย” โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นที่ลอกเลียนแบบการแต่งกายของนักท่องเที่ยว และการไม่เข้าใจและเข้าใจคลาดเคลื่อน ก็อาจเกิดจากการที่มีภาษาและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ต่างกัน ปัญหาสังคมเรื่องยาเสพติดให้โทษ สุรา อาชญากรรมและการ

ถ้าประเพณี ก็มีผลมาจากการรับรองนักท่องเที่ยวด้วยเหมือนกัน จากการค้นคว้าการเกิดปัญหานั้นไม่ได้เกิดจากการรับรองนักท่องเที่ยวโดยตรงมากนัก และมันเป็นโอกาสในการเพิ่มปัญหาเหล่านี้ที่กล่าวมาแล้ว

2.5 การป้องกันปัญหาวัฒนธรรมและสังคม

นโยบายบางอย่างด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมก็ต้องมีความเหมาะสมกับด้านวัฒนธรรมและสังคมด้วยสังคม นโยบายสำคัญที่ใช้โดยทั่วไป คือ การพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งจะทำให้สังคมมีเวลาปรับตัวและศึกษาและมีวิธีเข้ามามีส่วนร่วมในประโยชน์จากการรับรองนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถให้ทางรัฐมีเวลาในการดูถึงผลกระทบที่เกิดจากการรับรองนักท่องเที่ยว รวมถึงสามารถแก้ไขได้ก่อนที่จะกล่ามาเป็นปัญหาใหญ่โตดังที่เน้นแล้ว ผู้อยู่อาศัยควรมีส่วนร่วมในการออกแบบแนวทางการพัฒนาซึ่งทำให้พวกเขารู้สึกว่าตนมีพลังและมีส่วนร่วมกับการรับรองนักท่องเที่ยวด้วย และเลือกรูปแบบการรับรองนักท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับสังคมและการเลือกสรรทางการตลาดก็เป็นการดึงดูดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ สนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นอีกด้วย

การวางนโยบายที่จะใช้การต้อนรับนักท่องเที่ยวเป็นวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ก็ถือเป็นวิธีหนึ่งที่จะลดผลเสียที่จะเกิดขึ้นทางด้านวัฒนธรรม และในเวลาเดียวกันนั้นสังคมก็อยากมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาในรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้เป็นทางเลือกทางวัฒนธรรมและเป็นการทำให้พวกเขารู้สึกต้องการที่จะรักษาไว้ซึ่งขนบธรรมเนียมของตนและเป็นการทำให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์พิเศษของวัฒนธรรมของตนไว้ ในขณะที่ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่สบายขึ้นและน่าสนใจยิ่งขึ้น ดังนั้นในแต่ละสังคมต้องมีการตัดสินใจเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประชาชนในสังคมว่าต้องการให้รูปแบบการรับรองนักท่องเที่ยวเป็นแบบใด มีอีกหลายมาตรการที่จะใช้ควบคุมผลกระทบที่เกิดขึ้นทางด้านวัฒนธรรมและสังคมเพื่อใช้ในพื้นที่รับรองนักท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยการรักษาไว้ซึ่งการละเล่นดั้งเดิมของท้องถิ่น การเดินรำ ดนตรี ละคร ศิลปะและงานฝีมือ รวมทั้งชุดแต่งกายด้วย ถึงแม้จะมีการปรับเพื่อการแสดงให้นักท่องเที่ยวชมก็ตามซึ่งจำเป็นต้องได้รับการฝึกมาเป็นพิเศษเพื่อความพร้อมและเพื่อควบคุมผลงานที่ออกมา แต่อย่างไรก็ตามทางด้านพิธีกรรมทางศาสนาก็ไม่สามารถปรับเพื่อการแสดงให้นักท่องเที่ยวชมได้และยังต้องให้มีการควบคุมสำหรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาชมอีกด้วยการอนุรักษ์รูปแบบสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของทางท้องถิ่นและมีการประยุกต์ใช้ในการก่อสร้างสถานที่สำหรับรับรองนักท่องเที่ยวโดยให้มีการเพิ่มเติมเข้าไปการให้ความสะดวกแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณเพื่อการเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆและควบคุมไม่ให้มีนักท่องเที่ยวหนาแน่นแออัดเกินไปถ้าคนธรรมดาไม่สามารถจ่ายสินค้ายในร้านสำหรับนักท่องเที่ยวก็ควรจัดให้มีร้านค้าที่ราคาไม่แพงสาขาย่อยของร้านเพื่อคนธรรมดา ซึ่งการเสียค่าผ่าน

ประจักษ์กว่านักท่องเที่ยวก็ถือเป็นเรื่องธรรมดาให้การศึกษาแก่ผู้อยู่ในพื้นที่เกี่ยวกับการรับรองนักท่องเที่ยว ความคิดประโยชน์ และปัญหาและแนวทางการพัฒนาการต้อนรับนักท่องเที่ยวสำหรับพื้นที่นั้น และการจะมีส่วนร่วมในการรับรองนักท่องเที่ยวได้อย่างไร และลักษณะของนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเที่ยวในพื้นที่ การระแวงระวังโดยประชาชน ไม่ว่าจะเป็นทางวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และการพบปะประชาชน การให้การศึกษาถึงการรับรองนักท่องเที่ยวควรจะมีทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชนการให้ความรู้และข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับลักษณะของสังคมในท้องถิ่นนั้นไม่ว่าจะเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ลักษณะการแต่งตัว พฤติกรรมที่ควรและไม่ควรปฏิบัติในศาสนสถานและสถานที่อื่นๆที่มีมารยาทในการถ่ายภาพ อุบายคุ้มครองและปัญหาอาชญากรรมเพราะถ้านักท่องเที่ยวเข้าใจแล้วก็จะทำให้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้องมากขึ้นการฝึกพนักงานเพื่อให้ทำงานด้านการรับรองนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านภาษาและการเข้าสังคม

2.6 การมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ

ประเด็นการมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ แก่ประชาชนในการดำเนินการต่างๆ ของหน่วยงานราชการแห่งรัฐ ได้รับการกำหนดไว้ให้เป็นเงื่อนไขแทบจะทุกรายการของการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะและการพัฒนาท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งประเทศไทย พ.ศ.2540 ได้มีบทบัญญัติไว้หลายมาตราที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่การบริหารและการปกครองระดับประเทศไปจนถึงการบริหารและการปกครองระดับท้องถิ่น ด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวได้มีการตราพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มอบหมายให้การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งหลายอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกเหนือจากองค์กรระดับท้องถิ่นที่จะต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามโครงการต่างๆ ดังที่ได้เสนอแนะแล้ว องค์กรพัฒนาบางประเภท บางขนาด ยังอาจต้องมอบหมายให้หน่วยงานและองค์กรอื่นๆ ที่มีส่วนรับผิดชอบงานเหล่านั้น องค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอาจจำแนกเป็นองค์กรของรัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชนและอื่นๆ ดังสรุปได้ดังนี้

1) องค์กรของรัฐ

องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ มีอยู่จำนวนมากตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดโดยกฎหมายทั้งในด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวโดยตรง ในด้านการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยจัดเป็นประเภทราชการส่วนกลาง ภูมิภาค และท้องถิ่น ตามที่กำหนดในกฎระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และกฎหมายเฉพาะหน่วยงานที่บางหน่วยเกี่ยวข้องได้แก่

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช
- กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- กรมขนส่งทางน้ำและพาณิชยนาวี
- สำนักนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- กรมควบคุมมลพิษ
- กรมศิลปากร
- กรมศาสนา
- กรมพัฒนาชุมชน
- กองทัพเรือ
- ตำรวจท่องเที่ยว
- ตำรวจน้ำ
- ตำรวจป่าไม้
- ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง
- จังหวัด

2) องค์กรธุรกิจภาคเอกชน

ธุรกิจภาคเอกชนเป็นองค์กรนิติบุคคลที่มีการประกอบการในรูปของบริษัท ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือร้านค้าตามกฎหมาย การประกอบการมีลักษณะเอกเทศค่อนข้างมาก แต่มีการจัดตั้งองค์กรร่วม เพื่อประสานงานช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกรอบของการท่องเที่ยว และภายในกลุ่มธุรกิจประเภทเดียวกัน เช่น

- สหกรณ์	- สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดต่างๆ
- หอการค้าไทย และหอการค้าจังหวัด	- สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพ
- สถาบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย	- สมาคมไทยบริการท่องเที่ยว
- สมาพันธ์ธุรกิจท่องเที่ยวส่วนภูมิภาคฯ	- สมาคมไทยธุรกิจท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย
- สมาคมพำนักไทย	- สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวไทย
- สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว	- สมาคมโรงแรมไทย

3) องค์กรพัฒนาเอกชน (Non Governmental Organizations : NGO)

มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการจัดการการท่องเที่ยวในเชิงนิเวศน์ ซึ่งตามพ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพแห่งชาติ พ.ศ.2536 ได้กำหนดเพื่อเป็นการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้องค์กรเอกชนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายไทย กฎหมายต่างประเทศที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องโดยตรงกับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมหรือนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ มีสิทธิ์ขอจดทะเบียนเป็นองค์กรเอกชนด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ต่อกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4) สถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว มี 2 ประเภทคือ สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนวิชาการท่องเที่ยวและสถาบันการศึกษาอื่นๆ

5) องค์กรในรูปคณะกรรมการ

- คณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- คณะกรรมการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
- คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
- คณะกรรมการฟื้นฟูทะเลไทย
- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาท่องเที่ยวแห่งชาติ
- คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ
- คณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวระดับจังหวัด
- คณะกรรมการอำนวยการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งชาติ
- สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน การพัฒนาและการจัดการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนนั้นต้องมองใน 3 ประเด็นหลัก คือ องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว (Tourism Components) ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Products) และระบบรวมทางการท่องเที่ยว (Whole Tourism System) องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวมีปัจจัยที่จะต้องพิจารณาก็คือ ที่พักหรือโรงแรม ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมาก องค์ประกอบของการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นจุดดึงดูดและเป็นเป้าหมายสำคัญในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่งที่สะดวก รวดเร็ว เพียงพอต่อความต้องการและมีความปลอดภัยสูง บริษัทที่ทำธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและมีความเป็นสากลรวมไปถึงหน่วยงานส่งเสริมทางการ

ท่องเที่ยวต่างๆทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคสามารถบริการได้อย่างครอบคลุม สะดวกและรวดเร็ว องค์ประกอบที่สอง ก็เป็นอีกหนึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญไม่แพ้กัน นั่นก็คือ ผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว (Tourism Products) ที่ประกอบไปด้วยการท่องเที่ยวแบบต่างๆเช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวชุมชนสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นหรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ นอกจากนี้ยังประกอบไปด้วย การแสดงเลียนแบบวัฒนธรรมดั้งเดิม การประชุมทางการท่องเที่ยวระดับชาติและนานาชาติ การจัดงานแสดงสินค้าและของที่ระลึกในประเทศกาลต่างๆ องค์ประกอบสุดท้ายเป็นระบบรวมทางการท่องเที่ยว (Whole Tourism System) เป็นการมองการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมตั้งแต่การเริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด หรือการมองให้ครอบคลุมตลอดการท่องเที่ยววนั้นเอง โดยจะต้องมองไปที่จุดเริ่มต้นของการเดินทาง จุดแวะพักระหว่างการเดินทาง จนกระทั่งถึงจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว รวมไปถึงหน่วยงานส่งเสริมทางการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และปัจจัยส่งเสริมการท่องเที่ยวต่างๆ ที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวเช่น การรณรงค์ การโฆษณา หรือรูปแบบการต้อนรับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2.2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1) แนวคิดด้านภูมิปัญญาไทย

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญา ซึ่งได้มีนักวิชาการ ทั้งไทยและต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2552, 623) ได้ให้ความหมายของคำว่า ภูมิปัญญาว่า หมายถึง พื้นความรู้ความสามารถ เช่นเดียวกันกับ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2540, 42) ที่กล่าวถึงภูมิปัญญาในแนวคิดที่สอดคล้องกัน ผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้

ความคิดทางสังคมที่สำคัญ คือ ความคิดด้านภูมิปัญญาที่สั่งสมมาจากประสบการณ์ของชีวิตที่บูรณาการทางกาย ใจ สังคม ได้แก่ วัตถุ และการกระทำทั้งหลายที่เป็นรูปธรรม และความรู้ความสามารถ ความเชื่อ หรือแนวทางในการแก้ปัญหา อันเป็นนามธรรม สิ่งนั้นก็ได้ประสานเข้ากับส่วนของกิจกรรมในสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน และถ่ายทอดสืบต่อกัน เชื่อมโยงกันมาเป็นวัฒนธรรมภูมิปัญญา ทั้งในด้านขับร้องเพลงไทย ศิลปินนักร้อง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในบริบททางวัฒนธรรมขับร้องดนตรีมอญของไทย ได้แสดงความรู้ ความสามารถเชิงภูมิปัญญาด้วยวิธีการจัดการ วิธีการขึ้นนำ และการริเริ่มเสริมต่อของศิลปินหรือในกลุ่มชน อันเป็นภูมิปัญญาที่สั่งสมงอกงามขึ้น จากความรอบรู้ ประสบการณ์ ผสมกับญาณทัศนะหรือความเฉียบคมเป็น

รากฐานที่เด่นชัดในด้านรูปแบบการขับร้องดนตรีมอญ การนำดนตรีมอญเพื่อประกอบพิธีกรรม และพระราชพิธี ประกอบอาชีพ และดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ กัน ดังนั้น ภูมิปัญญามีขึ้นเพื่อปรับเปลี่ยนสภาพทรัพยากร และองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม ให้เพิ่มพูนคุณค่าขึ้น อย่างสอดคล้องประสานและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ของสังคมหรือชุมชนของตน ปรากฏในลักษณะของการสืบทอดและพัฒนาทางวัฒนธรรมอย่างสมดุล ในเรื่องของดนตรีมอญ ผู้วิจัยอาจนำทฤษฎีภูมิปัญญา เป็นแนวทางเพื่ออธิบายดนตรีมอญและภูมิปัญญาไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า วัตถุ การกระทำ การสืบทอดความไพเราะ เป็นเรื่องของจิตใจที่แสดงออกทางด้านความรู้สึกนึกคิด ความยึดมั่นกับความคิด จินตนาการ ความเชื่อ ความศรัทธา เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การสร้างสรรค์ผลงานของปัจเจกบุคคล หรือภูมิปัญญาชาวบ้าน ความรู้เหล่านี้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของมนุษย์ ถูกค้นพบ ลองใช้ ดัดแปลง ถ่ายทอดและได้มีการนำมาปฏิบัติเป็นขนบประเพณี จนเป็นพิธีกรรมและพระราชพิธี ดังที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า ภูมิปัญญาคือ สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่ได้จากการสั่งสมการเรียนรู้ โดยการถ่ายทอดสืบทอดกันมาเป็นระยะเวลายาวนาน ผู้วิจัยนำแนวคิดนี้มาใช้ในการวิจัย โดยจะสังเคราะห์ และตีความจากภูมิปัญญา เจริญนามธรรมและเชิงรูปธรรม ที่ปรากฏเป็นข้อมูลศึกษา ในหัวข้อที่ว่าด้วยเรื่องราวของคนตรึมมอญที่เป็นองค์ความรู้ทั้งหมด ของชาวบ้านและศิลปิน ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึกที่เกี่ยวกับการจัดการ การขึ้นนำ อาชีพ ปัจจัยสู่การสืบทอด ศิลปะ กิจกรรม จารีต ประเพณี ภาษาวรรณกรรม ความเชื่อ ความศรัทธา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ศาสนา

2. แนวคิดทฤษฎีด้านวัฒนธรรม

นักคิดที่สำคัญในกลุ่มนี้ ได้แก่ เอเควิทซ์ ณ ถลาง (2540, 1) และปราณี วงษ์เทศ (2525, 12) ที่ได้เสนอแนวคิดที่สอดคล้องกันว่า วัฒนธรรมเป็นภูมิปัญญาที่สะสมมาจากการปฏิบัติจริง และถ่ายทอดกันมาเป็นเวลาช้านาน เชื่อว่าความรู้ของมนุษย์ ไม่ได้เกิดขึ้นจากการทดลองในห้องทดลองวิทยาศาสตร์เท่านั้น ความรู้อีกกระแสหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้นมาก่อน คือ ความรู้ที่เกิดจากการทดลองปฏิบัติจริงในห้องทดลองทางสังคม คือ ความรู้กระแสวัฒนธรรม หรือความรู้ดั้งเดิม (Traditional Knowledge) ภูมิปัญญาชาวบ้าน ความรู้เหล่านี้ถูกค้นพบ ลองใช้ ดัดแปลง ถ่ายทอดกันมา ด้วยเวลานานเป็นพันเป็นหมื่นปี จึงมีค่ายิ่งนัก เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของมนุษย์ (Human Heritage) และสอดคล้องกับ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประเวศ วะสี (2537, 1 – 22) ที่กล่าวถึง

วัฒนธรรม พอสรุปได้ว่า คือ พลังของภูมิปัญญา ซึ่งเป็นรากฐานของสังคม เศรษฐกิจการเมืองของชุมชน ซึ่งได้มาจากการเลือกสรร กลั่นกรอง เลือกใช้ และถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติ สืบทอด ต่อเนื่องกันมา วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้สังคมเข้มแข็ง

ในทำนองเดียวกัน กาญจนา อินทรสุนานนท์ (2541, 43) ได้กล่าวถึง ความเข้มแข็ง ทางวัฒนธรรมไว้ในเอกสารการสอนเรื่อง พื้นฐานทางมานุษยวิทยา ภาควิชาวัฒนธรรมว่า ชุมชนที่อยู่ร่วมกันแต่ละคน ในชุมชนมีจุดหมายในชีวิตที่แตกต่างกัน แต่ทุกคนในชุมชนจะต้องมีอุดมการณ์ร่วมกัน ซึ่งจะเป็นรากแก้วของชุมชน ทำให้เกิดทฤษฎีขึ้นมาอีกทฤษฎีหนึ่ง คือ ทฤษฎีรากแก้วทางวัฒนธรรม ได้แก่ อยู่อย่างไทย ใฝ่ใจศึกษา เสาะหาความรู้ เข้าสู่ค่านิยม สร้างสมอุดมการณ์ ประสานวัฒนธรรม จดจำประเพณี ของดีศาสนา นอกจากนั้น ทางด้านลักษณะของวัฒนธรรม พระยาอนุมานราชธน (2515, 73) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับลักษณะทางวัฒนธรรมไว้ว่าวัฒนธรรมต้องมีการปรับปรุง ต้องมีการถ่ายทอด เพื่อทำให้วัฒนธรรมนั้น มีการแพร่หลายในวงกว้างหลักทฤษฎีดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ที่ผู้วิจัยจะได้นำมาเป็นข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรม เพื่อเป็นหลักทฤษฎีของการวิจัยในครั้งนี้ ได้อย่างดี

ในส่วนของเนื้อหา วิชาการคนตรีมีความเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมของมนุษย์ เนื้อหาสาระที่ว่าด้วยคุณค่าและความหมายเชิงนามธรรม มีพื้นฐานทางด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทยที่สั่งสมมานาน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญเชื่อมต่อ ระหว่างความเชื่อ และพิธีกรรมที่ซับซ้อน เป็นที่รวมของความรู้สึกรักใคร่ที่เป็นนามธรรมทั้งหลาย ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ชีวิต วิถีปฏิบัติ ความรู้ ความนึกคิด ตลอดจนความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสังคมและวัฒนธรรม ที่แสดงออกในรูปของประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ

โดยสรุปแล้วแนวคิดของทฤษฎีวัฒนธรรมนี้ ให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยนำแนวคิดนี้ อธิบายวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับคนตรีมอญ ที่สัมพันธ์กับสังคมและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย รวมทั้งวัฒนธรรมการขับร้อง และดนตรีสำหรับคนตรีมอญ โดยเฉพาะในส่วนที่สัมพันธ์กับการท่องเที่ยว ตลอดจนความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของคนตรีมอญที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย

3. แนวคิดทฤษฎีบทบาทหน้าที่

จากการศึกษาแนวความคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ ซึ่งได้มีนักวิชาการ ทั้งไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายของคำว่า บทบาทและหน้าที่ในลักษณะใกล้เคียงกัน ดังนี้

นักมานุษยวิทยาที่สำคัญในกลุ่มนี้ ได้แก่ นักมานุษยวิทยาชาวอังกฤษ โบรินิสโลว์ มาลินเนาสกี (Bronislaw Malinowski) ให้ความเห็นว่า การจะเข้าใจระบบต่างๆ ในสังคมนั้น จะต้องเข้าใจถึงโครงสร้างสังคมก่อนและระบบต่างๆ จะเป็นผลที่เกิดจากโครงสร้างสังคม แนวคิดนี้เชื่อว่า สังคมจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นและก้าวหน้าขึ้น สอดคล้องกับเคริช และคนอื่นๆ (Krech, Richrad, & Ballachey. 1962) ผนวกกับแนวคิดของเคิร์ล และ กอร์ดอน (Kearl & Gordon. 1992, 18) ที่ได้ให้คำจำกัดความของทฤษฎีของบทบาทหน้าที่ว่า ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ หมายถึง การที่แสดงพฤติกรรมไปตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดในสังคม เพื่อเติมเต็มความต้องการของปทัสถานของสังคม บทบาทเป็นความอิสระ บทบาทที่ได้รับตามสถานภาพที่ได้รับในกลุ่มสังคม จะได้รับการระบุสถานภาพตามความสัมพันธ์กับบทบาทและสถานภาพของคนอื่นๆ ในสังคม

โดยสรุปแล้ว ทฤษฎีบทบาทหน้าที่ สนใจความต้องการของปัจเจกบุคคล และบทบาทโครงสร้างขนาดใหญ่ เช่น สถาบัน สังคม ค่านิยมทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นมา เพื่อตอบสนองความต้องการเหล่านี้ สามารถนำเข้ามาอธิบายเรื่องคนตรึมอญในวัฒนธรรมไทยได้ ด้วยคนตรึมอญได้มาทำหน้าที่สำคัญในวิถีชีวิต พิธีกรรม และกิจกรรมนันทนาการ ผู้วิจัยนำแนวคิดนี้มาใช้ เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ในเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ต่อสังคมและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ของคนตรึมอญที่เชื่อมโยงไว้ด้วยความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

4. แนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม

การดำเนินงานตามรูปแบบวิจัย โดยใช้การวิจัยตามแนวคิดทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม มีคุณสมบัติเหมาะสมที่ศึกษา การจัดกิจกรรมดนตรีมอญ และแนวการพัฒนา เพื่อการท่องเที่ยว มีหัวใจสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

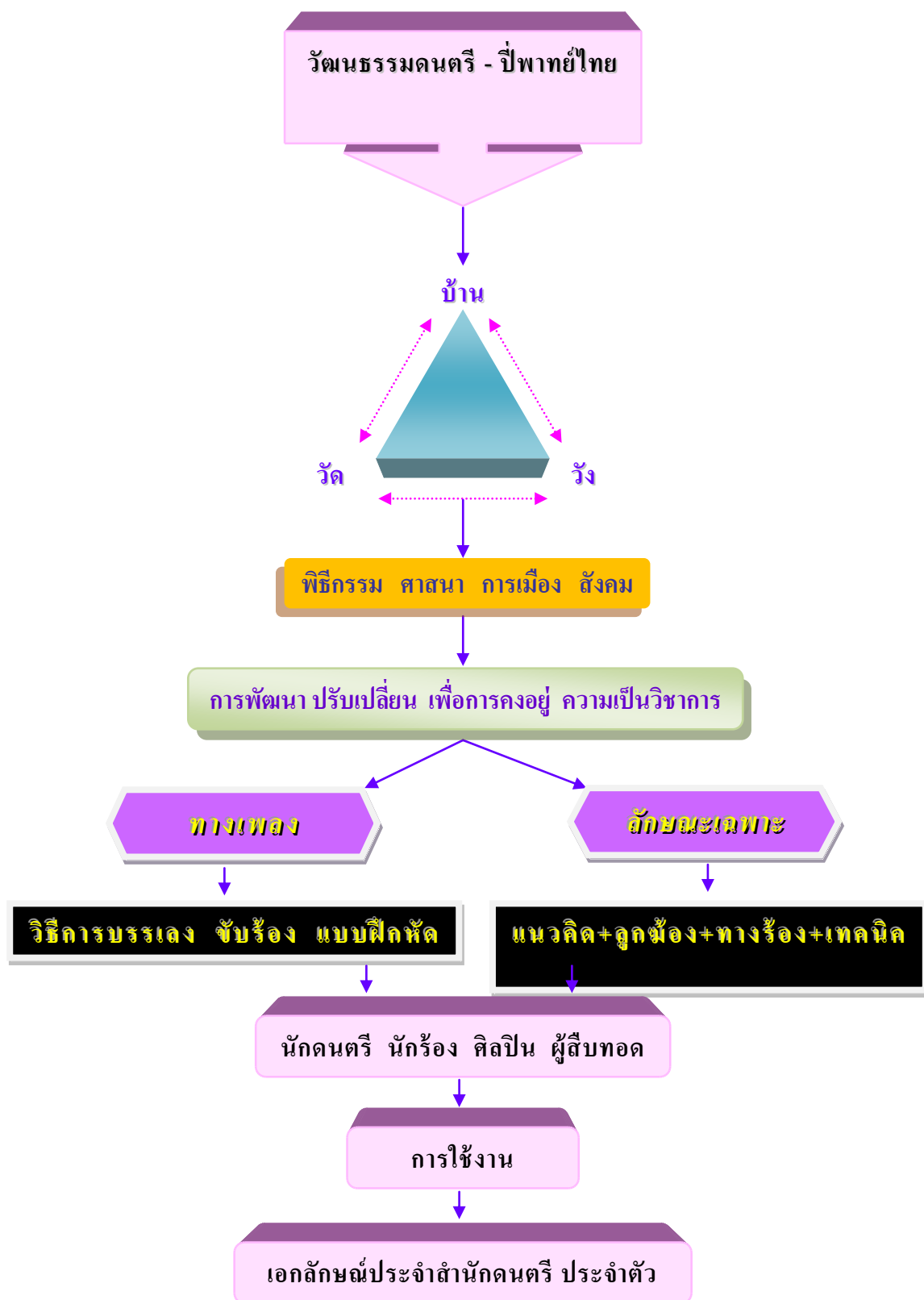
(1) หลักของการตระหนักถึงความสำคัญ โดยเริ่มจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความเข้าใจ ร่วมกันถึงเหตุผลของการวิจัย การเรียนรู้ที่เกิดจากการวิจัย เพื่อนำไปสู่ผลอันเป็นองค์ความรู้ ที่เกิดจากการวิจัย

(2) หลักของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้รับผิดชอบ ผู้ได้รับผลกระทบ และผู้เกี่ยวข้องจากภายนอก

(3) หลักของการเรียนรู้ร่วมกันมากกว่าการชี้ถูกชี้ผิด เป็นกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงงานให้บรรลุเป้าหมาย

5. แนวคิดทฤษฎี บ้าน วัด วัง เรื่องของสังคมวัฒนธรรม ความมั่นคงของคนตรีไทย และงานวิจัยดนตรี

เกี่ยวกับทฤษฎีนี้ พูนพิศ อมาตยกุล (2529) สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรม เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล กล่าวถึงสามเหลี่ยมแห่ง “บ้าน วัด วัง” ไว้ว่า เป็นฐานที่มั่นคงยิ่ง และมีความสำคัญในเรื่องของคนตรีไทย ทั้งส่วนของวิวัฒนาการ ความเป็นวิชาการ ค่านิยม ประเพณี และ งานธุรกิจ งานบริหารการดนตรีสามเหลี่ยมนี้ ก่อให้เกิดความแข็งแกร่ง ของคนตรีไทย มาตั้งแต่ครั้งอดีต จนถึงปัจจุบัน นับเนื่องเวลาได้นานกว่า 500 ปี เรื่องสามเหลี่ยมแห่งบ้าน วัด วัง กับงานคนตรีไทย ในเรื่องของคนตรีมอญ อาจใช้ทฤษฎีบ้านวัดวัง อธิบายได้ โดยเริ่มเรียนรู้คนตรีมอญ เรียนรู้การขับร้องคนตรีมอญจากครูบาอาจารย์ในวัด เรียนรู้คนตรีมอญที่ใช้ในการแสดงโขน ละคร และกิจกรรมคนตรีมอญเชิงอนุรักษ์ต่างๆ

แผนภูมิที่ 2.1 แสดงทฤษฎี บ้าน วัด วัง

2.3 แนวคิดความสำคัญของดนตรีมอญ

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น นำมาเชื่อมต่อกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อวิจัย เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ และคำถามการวิจัย แล้วดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความตามประเด็นที่กำหนดไว้

ดนตรีมอญ มีความสำคัญและมีบทบาทในวัฒนธรรมไทยมาช้านาน ทำหน้าที่ รับใช้ สังคม ตามบ้านและวังอย่างแนบแน่น ระเบียบปฏิบัติของพิธีกรรมที่มีดนตรีมอญเข้าไปเกี่ยวข้องที่ปรากฏนั้น มีส่วนสัมพันธ์ ที่เกี่ยวเนื่องกับระบบความเชื่อ พิธีกรรม ขนบธรรมเนียมการปฏิบัติ คุณค่า ที่ผสมผสานกับภูมิปัญญาอันเป็นชนบประเพณีอันดีงามที่ควรถ่ายทอดสู่คนรุ่นหลัง ต่อเนื่องมาหลายชั่วอายุ สำหรับความสำคัญและบทบาทหน้าที่ของดนตรีมอญในวัฒนธรรมไทย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นดังนี้

ดนตรีมอญมีความหมายและความสำคัญครอบคลุมถึงวิธีการบรรเลงและการขับร้องที่เรียกว่า “เพลงดนตรีมอญ” อันเป็นความคิด และการกระทำที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใด สังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบกฎเกณฑ์ วิธีการในการปฏิบัติ การจัดระเบียบดนตรีเข้า ประสานกับความเชื่อ ค่านิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ รวมถึงการควบคุม และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

ดนตรีมอญมีความสำคัญ สามารถใช้เป็นเครื่องวัด และเครื่องกำหนดกระบวนการความเจริญ ของสังคม เป็นส่วนหนึ่งของศิลปวัฒนธรรม มีทั้งการขับร้อง (คีตศิลป์) การบรรเลง (ดุริยางคศิลป์) มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ของคนไทย ในอดีตมากกว่า ยุคปัจจุบัน สามารถแสดงถึงความเจริญก้าวหน้า ในศิลปวัฒนธรรมของชาติ สำหรับความสำคัญเกี่ยวกับ ดนตรีมอญ ผู้วิจัยนำเสนอประเด็นที่เป็นองค์ประกอบโดยรวม เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของ ดนตรีมอญโดยสรุป ดังนี้

2.3.1 ความหมายและความสำคัญของดนตรีมอญ

คำว่า “ดนตรีมอญ” ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 แต่มีความหมายของคำว่า “ดนตรี” กับคำว่า “มอญ” แยกออกจากกันคือ

คำว่า “ดนตรี” ตามรูปศัพท์ที่นิยามในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ๒๕๔๒ (๒๕๔๖: ๓๕๔) อธิบายไว้ว่า เสียงที่ประกอบกันเป็นทำนองเพลง เครื่องบรรเลงที่มีเสียงดัง ทำให้รู้สึกเพลิดเพลิน หรือเกิดอารมณ์รัก โศก หรือรื่นเริง เป็นต้น ได้ตามทำนองเพลง รากศัพท์นี้เป็นภาษาสันสกฤต มาจากคำว่า ดนฺตรินฺ ความหมายตามรากศัพท์ของคำ “ดนฺตรินฺ” หมายถึง เครื่องดนตรีประเภทสาย คำไทยใช้เรียกคำในความหมายของดนตรีว่าเครื่องประโคม เป็นคำกริยาที่ให้ความหมายถึง การบรรเลงดนตรีเพื่อเป็นสัญญาณในพิธีบางอย่าง เพื่อการสักการบูชา หรือยกย่อง เป็นต้น

คำว่าดนตรีในปัจจุบันมีความหมายตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Music” ในงานวิจัยนี้คำว่าดนตรี มีความหมายครอบคลุม เครื่องดนตรี วงดนตรี เสียงดนตรี บทเพลง นักดนตรี และนักประพันธ์เพลง คำว่า “มอญ” ความหมายทั่วไปหมายถึง ประเทศ หรือบุคคลที่เป็นพลเมืองเป็นชนชาติหนึ่ง ที่อยู่ในพื้นที่ประเทศไทย หรือร่วมในวัฒนธรรมหลักอย่างเดียวกัน รวมทั้งที่มีสังคมและวัฒนธรรมย่อยที่มีรูปแบบทั้งที่เหมือนและแตกต่าง แต่อยู่ภายใต้กฎหมายและรัฐธรรมนูญเดียวกัน

แต่สำหรับ “มอญ” ในความหมายของงานวิจัย คำว่ามอญเป็นคำที่เชื่อมโยงกับคำว่าดนตรี คือ ดนตรีมอญ คำนี้มีความหมายครอบคลุมความเป็นดนตรีมอญแบบแผน อาจเรียกชื่ออย่างอื่นว่า ดนตรีมอญแบบฉบับ ดนตรีมอญเดิม เป็นต้น มีเครื่องดนตรีที่ประสมวงหลัก คือ วงปี่พาทย์ ในความเป็นจริงของวงการดนตรีก็หมายรวมดนตรีในลักษณะอื่น ๆ ทั้งวงปี่พาทย์มอญ วงปี่พาทย์ไทย ดนตรีสากล ดนตรีต่างชาติอื่น ๆ ที่ศิลปินดนตรีไทยนำมาใช้บรรเลงเพลงไทยสำเนียงมอญ หรือเพลงมอญต้นฉบับแบบดั้งเดิม

ดังนั้นเมื่อนำคำ 2 คำมาประสมกัน คำว่า “ดนตรีมอญ” ตามความหมายของการวิจัยจึงมีความหมายถึงดนตรีมอญที่มีการสร้างสรรค์ผลงานดนตรี ได้สั่งสอน ถ่ายทอดวิทยาการดนตรีไทยให้แก่ศิษย์ มีการประกอบพิธีทางพระพุทธศาสนา มีระเบียบแบบแผนการขับร้องและบรรเลงที่ลำดับเป็นประเพณีสืบทอดต่อกันมา

นอกจากดนตรีมอญสำหรับบรรเลงเพื่อการบรรเทิงแล้ว ดนตรีมอญยังปรากฏอยู่ใน โขน ละครโดยเฉพาะ ละครพันทาง ได้แก่ เรื่องราชาธิราช เรื่องสมิงพระราม เป็นต้น

เมื่อสำรวจบทร้องเพลงเถา เพลงเกร็ด จากเอกสารสิ่งพิมพ์ทั้งเก่าและใหม่ เช่น หนังสือฟังและเข้าใจเพลงไทย (2523) หนังสือเรื่อง ทู่นกระหม่อมบริพัตรกับการดนตรี (2524) หนังสือพาทยวรรณ (2527) ยังพบเพลงอีก 2 ประเภท ที่เกี่ยวกับคำว่า “มอญ” ได้แก่ บรรดาเพลงที่จัดไว้ในกลุ่มประเภท “เพลงมอญ ชนิดอื่นๆ” แบ่งเป็น 3 กลุ่มด้วยกันคือ

(1) เพลงเถา มีชื่อว่า “มอญ” ได้แก่ เพลงแขกมอญบางขุนพรหม มอญแปลง เป็นต้น

(2) เพลงเกร็ด มีชื่อว่า “มอญ” ได้แก่ เพลงมอญดูดาว 2 ชั้น เพลงมอญรำดาบ เพลงมอญกละ เป็นต้น

(3) เพลงที่ไม่มีชื่อว่า “มอญ” แต่ในลีลาการบรรเลงและการขับร้องมีสำเนียงมอญเป็นทำนอง ได้แก่ เพลงราตรีประดับดาว เป็นต้น

“ดนตรีมอญ” มีความสำคัญ ใช้เป็นองค์ประกอบสำคัญ ในพิธีกรรม รวมทั้งอยู่ในวิถีชีวิตของคน และสังคมไทย แสดงให้เห็นศิลปวัฒนธรรมไทยที่ชัดเจน รวมถึงผลของการแสดงพฤติกรรม ตลอดจนถึงการสร้างกระบวนการของความคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทย ให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน นอกจากนี้ ดนตรีมอญยังมีความสำคัญ ทำให้เกิดความสามัคคี คือ สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน สังคมที่มีศิลปวัฒนธรรมเดียวกัน ย่อมจะมีความรู้สึกผูกพันกันเกิดความเป็นปึกแผ่น จงรักภักดีและอุทิศตนให้กับสังคม ทำให้สังคมอยู่รอด

ตามทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ มนุษย์แสวงหาและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม เพื่อใช้งานบันเทิง จากประสบการณ์ที่มนุษย์ผู้เล่นดนตรีและขับร้องได้รับแล้ว นำมาประดิษฐ์คิดค้นวิธีการใช้ทรัพยากรนั้น ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิต ถ่ายทอดจากสมาชิกรุ่นหนึ่งไปสู่สมาชิกรุ่นต่อไปได้ด้วย และที่สำคัญ ได้มีการขัดเกลาจนมีสุนทรียะเกิดขึ้น ศิลปวัฒนธรรมดนตรีมอญของสังคมไทยก็เข้าไปในลักษณะนั้น ใช้เป็นเครื่องแสดงเอกลักษณ์ของชาติ คำว่า “เอกลักษณ์” หมายถึง ลักษณะพิเศษหรือลักษณะเด่นของบุคคลหรือสังคม ที่แสดงว่า สังคมหนึ่งแตกต่างไปจากอีกสังคมหนึ่ง เช่น ดนตรีมอญ ในวัฒนธรรมไทย มิบรื่อง ทำนองแตกต่างกันกับดนตรีมอญ ในวัฒนธรรมเวียดนาม อินเดีย และพม่า เป็นต้น

2.3.2 ประวัติของดนตรีมอญ จังหวัดปทุมธานี

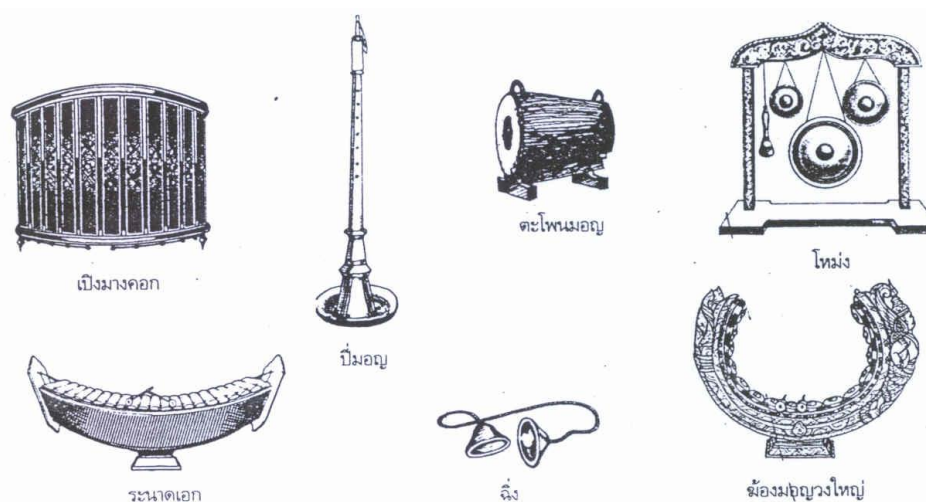
สำหรับประวัติดนตรีมอญ ใช้ในความหมายเฉพาะของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากข้อมูลที่ปรากฏเป็นหลักฐานของดนตรีมอญในประวัติศาสตร์ ที่นักประวัติศาสตร์ ศิลปิน ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ ได้ค้นคว้า แสวงหา รวบรวมหลักฐานและบันทึกไว้ดังนี้

วงปีพาทย์มอญ คือ วงดนตรีที่ได้อิทธิพลมาจากมอญ ชาวมอญนำเครื่องดนตรีเข้ามาพร้อมกับการย้ายถิ่นฐานบ้านเรือน ต่อมาได้มีการพัฒนาเป็นวงปีพาทย์มอญโดยใช้หลักการของวงปีพาทย์ไม้ม้งเป็นหลักและได้มีการปรับปรุงวงปีพาทย์มอญขึ้นใช้ในงานศพ โดยครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ใช้เครื่องปีพาทย์ของไทยผสมกับดนตรีมอญ เครื่องดนตรีของมอญตั้งอยู่ด้านหน้าของวง เช่น ฆ้องมอญ ปี่มอญ ตะโพนมอญ และเปิงมางคอก

ด้านหลังจะเป็นระนาดเอก ระนาดทุ้ม ระนาดเช่นเดียวกับระนาดของไทย ต่างกันที่รางระนาดจะมีการแกะสลัก ลงรัก ปิดทอง ร่องชาดและเครื่องดนตรีชิ้นอื่นๆ เมื่อตั้งวงแล้วจะเห็นข้อแตกต่างได้อย่างชัดเจน

วงปี่พาทย์มอญนั้น ในปัจจุบันวงปี่พาทย์มอญได้เข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตของคนไทย ที่จริงแล้วชาวมอญจะใช้บรรเลงทั้งงานมงคลและงานอวมงคล โดยใช้บรรเลงในโอกาสต่าง ๆ ได้ทั้งงานมงคล เช่น งานฉลองพระแก้วมรกตในสมัยธนบุรี และงานอวมงคล เช่นงานศพ สำหรับชาวไทยจะใช้บรรเลงเฉพาะงานอวมงคลเท่านั้น เนื่องจากท่วงทำนองเพลงมอญมีลีลา โศกเศร้าโหยหวน ซึ่งเหมาะกับบรรยากาศของงาน จนบางท่านนึกว่าปี่พาทย์มอญใช้บรรเลงเฉพาะงานศพเท่านั้น ดังที่พบได้โดยทั่วไป นักดนตรีที่บรรเลงปี่พาทย์มอญนั้นมีทั้งชาวไทยเชื้อสายมอญและชาวไทย ทั้งนี้ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านปี่พาทย์มอญจากชาวมอญที่อพยพเข้ามาสู่ประเทศไทย ซึ่งมาตั้งถิ่นฐานในที่ต่าง ๆ เป็นชุมชนมอญที่สำคัญในเขตจังหวัดปทุมธานี นนทบุรี สมุทรปราการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจังหวัดปทุมธานีที่ปรากฏครูดนตรีมอญที่สำคัญ 2 ท่านด้วยกัน คือครูสุม่ คนตรีเจริญ และครูเงิน คนตรีเสนาะ ทั้งสองท่านได้ถ่ายทอดความรู้ด้านปี่พาทย์มอญมาสู่ลูกหลานรวมทั้งลูกศิษย์ ในรุ่นต่าง ๆ มาจวบจนกระทั่งถึงในสมัยปัจจุบัน จากการแพร่ขยายของวัฒนธรรมปี่พาทย์มอญ อีกทั้งได้ประกอบกิจการด้านปี่พาทย์มอญ ทำให้มีวงปี่พาทย์มอญเกิดขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วไปในจังหวัดปทุมธานี ปัจจุบันมีประมาณ 47 วงด้วยกัน

เครื่องดนตรีในวงบรรเลงของวงปี่พาทย์ แบ่งเป็น 3 ขนาด อนุโลมได้อย่างวงปี่พาทย์ไม้แข็งของไทย ได้แก่ วงปี่พาทย์มอญเครื่องห้า วงปี่พาทย์มอญเครื่องคู่ วงปี่พาทย์มอญเครื่องใหญ่ ดังภาพที่ 1

เครื่องดนตรีประกอบด้วย

1. ปี่มอญ	2. ระนาดเอก
3. ฆ้องมอญ	4. ตะโพนมอญ
5. เปิงมางคอก	6. ฉิ่ง
7. ฉาบเล็ก	8. โหม่ง

ภาพจากปีพาทย์มอญ “ดนตรีเสนาะศิษย์ครูเงิน” จังหวัดปทุมธานี

ต้นตระกูลดนตรีเสนาะคือนายเงิน ดนตรีเสนาะ ซึ่งเป็นชาวมอญ ตั้งวงปีพาทย์มอญ ขึ้นในราว พ.ศ.2434 และประกอบกิจกรรมทางดนตรีมาอย่างต่อเนื่อง การแสดงดนตรีของวงปีพาทย์มอญตระกูลดนตรีเสนาะครั้งสำคัญๆ ได้แก่พ.ศ. 2454 วงปีพาทย์มอญดนตรีเสนาะ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้ประโคมทำเพลงถวายในงานพระบรมศพสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาทและงานพระเมรุมาศ ณ ท้องสนามหลวง ตั้งแต่วันที่ 14-17 มีนาคม พ.ศ. 2454 มีหลักฐานการจ่ายเงินของศาลากลางจังหวัดปทุมธานี ค่าพิณพาทย์มอญงานพระเมรุ ดังนี้ด้วยตามหนังสือที่ 3/70 ลงวันที่ 1 เดือนนี้ว่า เงินค่าพิณพาทย์มอญเครื่องใหญ่ เมื่อครั้งประโคมพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง เงิน 167 บาท 34 สตางค์ ที่จ่ายไปแล้วนี้ ... ข้าพเจ้าได้เรียกใบสำคัญรับเงินจากนายเงิน เจ้าของพิณพาทย์ ส่งมายังท่านพร้อมกับหนังสือนี้ด้วยแล้ว...(จดหมายเหตุแห่งชาติ อ้างใน ณรงค์ฤทธิ์ คงปิ่น, 2539: 101) พ.ศ. 2469 ประโคมทำเพลงถวายในงานพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระเมรุมาศ ณ ท้องสนามหลวงพ.ศ. 2470 ได้รับ

พระมหากษัตริย์คุณให้ประโคมทำเพลงถวายพระศพสมเด็จพระปิยะมหาราชเจ้าสุโขทัยมหาราชศรี พระอัครราชเทวีในรัชกาลที่ 5 ณ วังบางขุนพรหม เมื่อวันที่ 9-15 กรกฎาคม พ.ศ. 2470 การนี้นายเงิน คนตรีเสนาะ ได้รับพระราชทานแหวนทองคำ มีพระนาม บ.ศ. “บริพัตรสุโขทัย” (กรมศิลปากร, 2528: 410-432)

ภาพจากปีพาทย์มอญ “ดนตรีเจริญ ศิษย์ครูสุ่ม” จังหวัดปทุมธานี

การบรรเลงเพลงวงปีพาทย์มอญ และการแสดงการรำ 4 ภาค โดยเยาวชนที่เป็นลูกหลานชาวมอญ ที่ลานวัฒนธรรมขึ้นบริเวณวัดไผ่ล้อม มีนั้บว่าเป็นการรักษาวัฒนธรรมที่ดีควรได้รับการสนับสนุนให้เป็นวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง

“ดนตรีเจริญ” เป็นวงปีพาทย์มอญที่สืบเชื้อสายมาจากครูสุ่ม ดนตรีเจริญ นักดนตรีมอญผู้มีชื่อเสียงและเป็นผู้สร้างตำนานดนตรีมอญ ในสมัยรัชกาลที่ 6 ครูสุ่มอาศัยอยู่ที่บ้านบางปรอก ในจังหวัดปทุมธานี มีทายาทที่สืบทอดวงดนตรีเจริญมาจนถึงปัจจุบัน และยังคงรักษาสืบทอดบทเพลงมอญของเดิมเอาไว้เป็นเพลงมอญโบราณที่ได้อนุรักษ์เอาไว้ ได้แก่ เพลงเจริญ ประจำวัด ประจำบ้าน เพลงพระจันทร์มอญ ย่ำค่ำและเพลงย่ำเที่ยง

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเชิงมานุษยวิทยาการดนตรีที่พบส่วนใหญ่ เป็นงานวิจัยทางด้านความเชื่อ กับขับร้อง ดนตรี ศาสนา พิธีกรรมเกี่ยวกับดนตรีและบทเพลงขับร้อง และในด้านความสัมพันธ์ ระหว่างดนตรีและบทเพลงขับร้อง การดนตรีกับสังคม และการท่องเที่ยว ปรากฏดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

ถนนศรี แสงทอง (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาทางร้องเพลงไทยสาเนียงมอญ ผลการศึกษาพบว่า บทเพลงที่มีเอื้อนสามารถแบ่งคำร้องออกเป็นกลุ่มๆ โดยมีเอื้อนท้ายคำต่อ จากกลุ่มคำร้องและมีเอื้อนอิสระระหว่างกลุ่มคำร้อง บทเพลงที่ไม่มีเอื้อนอิสระไม่สามารถแบ่ง กลุ่มคำร้องออกเป็นกลุ่มๆ ได้ คำร้องที่เป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์นั้น เมื่อร้องเป็นทำนองร้อง ส่วนใหญ่ออกเสียงร้องให้ได้ความหมาย โดยออกเสียงตามวรรณยุกต์นั้นๆ เอื้อนท้ายคำเป็นเอื้อน เพื่อให้เสียงลงเสียงของลูกตก เมื่อคำร้องที่ตรงกับเสียงลูกตกนั้นๆ ร้องและไม่ตรงกับเสียงลูกตก เอื้อนอิสระเป็นเอื้อนที่ประดิษฐ์ขึ้นระหว่างกลุ่มคำร้อง อาจเป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงหรือเอื้อน แตกต่างจากทำนองเพลง สำหรับเสาวนีย์ ช่อตรง (2540) ได้ทำการวิเคราะห์ เรื่องการวิเคราะห์ ทางร้องเพลงแขกมอญเถา ซึ่งผลการวิเคราะห์ โครงสร้างทั่วไปของทำนองหลักพบว่าเพลงแขก มอญ เถา เป็นเพลงที่แต่งขยายมาจากเพลงแขกมอญในอัตราจังหวะ 2 ชั้น ซึ่งเป็นเพลง 3 ท่อนใช้ อัตราจังหวะหน้าทับปรบไก่ ในแต่ละอัตราจังหวะซ้ำกันทุกๆท่อนและจบด้วยเสียง “เร” บันไดเสียง ที่พบในทำนองเพลงคือ “ฟา ที” ความสัมพันธ์ ระหว่างทางร้องกับทำนองร้อง พบว่ามีความสัมพันธ์ สอดคล้องกันเป็นส่วนมาก ลูกตกที่พบมีบทบาทในทำนองที่สำคัญคือทำหน้าที่เชื่อม ประโยคและทำหน้าที่จบเพลง ด้านเทคนิคการร้องมีลักษณะเฉพาะในแต่ละทางร้องซึ่งแสดงให้เห็น ความสามารถของแต่ละบุคคล

ประไพศรี สงวนวงศ์ (2537 : 82) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องนาฏดุริยางคศิลป์ของชาวเขา ในภาคกลาง โดยได้กล่าวว่า ดนตรีของชาวบ้านแม้จะไม่มีรูปแบบของเครื่องดนตรีมีการแสดง และเพลงพื้นบ้านอันหลากหลาย รูปแบบซึ่งค่อนข้างเรียบง่ายไม่ซับซ้อน แต่ชาวบ้านก็มีเพลงและ ดนตรีพื้นบ้านเพื่อสนองวัตถุประสงค์พื้นฐานของเขา ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างสิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามระบบความเชื่อกับผู้คน
2. สิ่งแวดล้อมรอบตัวทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน มีความสัมพันธ์กันหมดไม่ว่า
3. จะเป็นเทพเจ้า มนุษย์ สัตว์ ต้นไม้ ป่า – เขา ต่างก็อาศัยซึ่งกันและกัน
4. ถ่ายทอดให้คนในชุมชนเข้าใจธรรมชาติและทุกสิ่งทุกอย่างตามความเป็นจริง
5. ความสัมพันธ์อันดีภายในหมู่บ้าน ที่ทำกิจกรรมร่วมกันและกิจกรรมระหว่างหมู่บ้าน เพื่อการเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน
6. แสดงถึงเอกลักษณ์ที่เป็นความคิด ความเชื่อ ของบรรพบุรุษที่ได้ถ่ายทอดกันมา

สิทธิพงษ์ คงแป้น (2543 : 98) ได้ศึกษาเรื่องราวรายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทย ในส่วนแรกพบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวของประเทศไทยมีการขยายอย่างต่อเนื่อง โดยเพิ่มขึ้นจาก 127,801.98 ล้านบาท ในปี 2536 เป็น 323,483.96 ล้านบาท ในปี 2545 มีอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ย ร้อยละ 10.43 ต่อปี จึงเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวมีความสำคัญและมีและมีผลกระทบอย่างมากต่อรายได้ประชาชาติของประเทศ ผลการศึกษาที่ส่วนที่ 2 พบว่า รายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2541 จำนวน 242,177.29 ล้านบาท ก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลผลิตและการจ้างงานของประเทศ ด้านการผลิตสินค้าและบริการพบว่า การท่องเที่ยวมีผลกระทบเชื่อมโยงไปข้างหลังโดยรายได้จากการท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทำให้เกิดผลผลิตเพิ่มขึ้นทั้งหมด 534,406.09 ล้านบาท

พิชญ วิวุฒิ (2542:98-99) ได้ศึกษาได้ศึกษาเรื่องถึงปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับของนักท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอายุ อาชีพ รายได้ ถิ่นที่พักอาศัยในปัจจุบัน และสัญชาติมีความสัมพันธ์กับการยอมรับมากของนักท่องเที่ยวในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย คุณภาพในการบริการ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการให้บริการกับราคาค่าบริการมีความสัมพันธ์ในระดับสูงกว่าด้านอื่น และปัจจัยด้านเพศ ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับในการบริการของบริษัทนำเที่ยว

สันติ สุขเย็น (2546:99) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหาดวนกร อำเภอทับสะแก จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผลการวิจัยพบว่า นักท่องเที่ยวร้อยละ 64.2 เป้าหมายหญิง มีอายุเฉลี่ย

ประมาณ 29.59 ป□ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี□ ยละ 50.9 เป□ นโสด ร□ ยละ 60.7 เป□ นนักเรียน/นักศึกษาร□ ยละ 30.8 มีรายได้□ เฉลี่ยเดือนละ 13,046.17 บาทต□ คน มีภูมิลำเนาในกรุงเทพมหานครร□ ยละ 59.1 เป□ นผุ□ มีประสบการณ์□ การท□ ่องเที่ยวร□ ยละ 52.1 นักท□ ่องเที่ยวร□ ยละ 76.2 เดินทางโดยรถยนต์□ ส□ วนต์ัว ร□ ยละ 95.2 มาท□ ่องเที่ยวเป□ นกลุ่มพัก□ ำลงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติหวนกรร□ ยละ 93.0 โดยวิธีกางเต็นท□ ร□ ยละ 72.5 สำหรับค□ ำข□ ายในการท□ ่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อุทยานฯแห่งนี้เฉลี่ย 1,516.24 บาทต□ คน สำหรับความพึงพอใจของนักท□ ่องเที่ยวปรากฏ□ ำ นักท□ ่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในกิจกรรมเพียง 1 กิจกรรม คือการกางเต็นท□ พักแรม ส□ วนความพึงพอใจในบริการอื่นๆมีความพึงพอใจปานกลางทุกรายการ

พิศมัย จัตุรัตน์□ (2546:102) ศึกษาเรื่อง ป□ จัยที่มีอิทธิพล□ อพฤติกรรมการตัดสินใจเลือกใช□ บริการธุรกิจนำเที่ยวของนักท□ ่องเที่ยวชาวไทยในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบ□ ำนักท□ ่องเที่ยวชาวไทยที่เป□ นกลุ่มด้วย□ ำงนั้นประทับใจสถานที่ท□ ่องเที่ยวในภาคใด□ มากที่สุด นักท□ ่องเที่ยวส□ วนใหญ่□ ำจ้กรธุรกิจนำเที่ยวจากนิตยสาร จำนวนครั้งที่ใช□ บริการธุรกิจนำเที่ยวส□ วนใหญ่□ 2 ครั้งต□ ำป□ ระยะเวลาในการเดินทางท□ ่องเที่ยวในประเทศเต□ ำละครั้งละประมาณ 5 วันต□ ำครั้ง และค□ ำข□ ายในการใช□ บริการธุรกิจนำเที่ยวส□ วนใหญ่□ ำคือ 3,001-6,000 บาท ส□ วนความพึงพอใจในค□ ำนด□ ำงๆ อันประกอบไปด□ ำย ด□ ำนมักคุเทศก□ ด□ ำนพนักงานต□ ำนรับในสำนักงาน ด□ ำนพนักงานขับรถ ด□ ำนยานพาหนะ ด□ ำนสถานที่พัก และด□ ำนอาหาร นักท□ ่องเที่ยวไ□ ำคะแนนความพึงพอใจสำหรับด□ ำนมักคุเทศก□ สูงที่สุด เนื่องจากนักท□ ่องเที่ยวจะด□ ำงใด□ ำรับการบริการจากมักคุเทศก□ ตลอดการเดินทาง ทำให้□ ำความรู้□ ำความสามารถในการนำเที่ยว การมีมารยาทในการพูดและการเอาใจใส่□ ำนักท□ ่องเที่ยวเป□ นสิ่งสำคัญ

สุวัฒน์□ ทรงเกียรติ (2547 : 92-101) วิจัยเรื่อง ป□ จัยที่สัมพันธ์□ ำกับความพึงพอใจในการจ□ ำงานนักคนตรีต□ ำงชาติของผุ□ ำประกอบการค□ ำนบันเทิงในจังหวัดภูเก็ต เครื่องมือที่ใช□ ในการการวิจัยครั้งนี้ มี 2 แบบ ได□ แก□ 1) วิธีวิจัยเชิงปริมาณ พบ□ ำ ป□ จัยที่ส□ ำง ผลต□ ำความพึงพอใจของ ผุ□ ำประกอบการที่มีต□ ำการจ□ ำงาน นักคนตรีต□ ำง

ชาติมากที่สุด คือ คำนวณจรรยาบรรณของนักดนตรีตีกีตาร์ ร้องลงมาก็คือค่านาคำตอบแทน
 แรงงานของนักดนตรี คำนวณปฏิสัมพันธ์ของนักดนตรีตีกีตาร์ตีกีตาร์ นักทอองเทียว ค
 านค่านิยมของผู้ประกอบการ และค่านกกฎหมายควบคุมนักดนตรีตีกีตาร์ ตามลำดับโดย
 มีค่านิยมประสิทธิ์การทํานาย $R^2 = .992$ 2) วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพผลวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส
 ่งผลต้อ ความพึงพอใจของผู้ประกอบการที่มีต่อการจํางาน นักดนตรีตีกีตาร์ คือ 1)
 จรรยาบรรณในวิชาชีพดนตรี การมีวินัยในตนเอง ไม่เสพยาของมึนเมาขณะปฏิบัติงาน มีสัมมา
 การะ การแต่งกายสุภาพเรียบร้อย 2) ภาษาของนักทออง นักดนตรีตีกีตาร์ใช้ภาษาอังกฤษ
 เป้นภาษากลางในการสื่อสารส่วภาษาอื่นๆ บางภาษาก็มีความจําเป้นสำหรับการแสดง
 ดนตรีอาชีพในสถานบันเทิงที่เป้นแหล่งทอองเทียว 3) การแสดงออกหน้เวที โดยการใช
 ้ภาษาอังกฤษใดก็จะมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักทอองเทียวชาวตีกีตาร์และ 4) ต้อองกล
 าวแสดงออก คำนวณการสื่อสารหน้เวที มีความสามารถในการบรรเลงเพลงใดหลายแนว และ
 บรรเลงเพลงตาม คำขอของแขกได้

วิทยานิพนธ์ดังกล่าวข้างต้นนี้ ถือเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
 ประกอบในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

งานวิจัยต่างประเทศ

แมคอินทอช; และเกลด์เนอร์ (Mcintosh; & Goeldner. 1986 : 124-125) ได้ศึกษาเรื่อง
 การท่องเที่ยวกับประชาชน มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการท่องเที่ยวคืออะไร ผลการศึกษาพบว่า
 การท่องเที่ยวกับประชาชน มีความหมายให้ทั้งด้านการเป็นศาสตร์ เป็นศิลป์และเป็นธุรกิจในการสร้าง
 ความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว เช่น การจัดการสถานที่พักและความสะดวกสบายต่างๆ เป็นต้น
 ตัวกระตุ้น (Motivation) ให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวมี 4 ประการคือ 1) ตัวกระตุ้นทางกายภาพ
 (Physical Motivation) เป็นตัวกระตุ้นเพื่อผ่อนคลายทางกายภาพหรือเพื่อร่างกาย เช่น การไปพักผ่อน
 ร่างกาย กิจกรรมทางกีฬา การไปตากอากาศชายทะเล การบำบัดรักษาตามคำแนะนำของแพทย์เพื่อการ
 รักษาสุขภาพ 2) ตัวกระตุ้นทางวัฒนธรรม (Culture Motivators) เป็นตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดการ

เดินทางเพื่อการเรียนรู้วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในประเทศต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของคุริยาห์ ศิลปะ นาฏศิลป์ 3) ตัวกระตุ้นทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Motivations) เป็นตัวกระตุ้นทำให้เกิดความต้องการ เพื่อเยี่ยมญาติ เพื่อน พบปะกับคนแปลกหน้า หรือคนที่มีความคิดใหม่ เพื่อหลีกเลี่ยงจากงานจำเจ 4) ตัวกระตุ้นทางด้านฐานของตนเองให้สูงขึ้นเพื่อเกียรติยศและชื่อเสียงเป็นการเดินทางประกอบธุรกิจในต่างประเทศ การประชุม การศึกษา

เซบาลอส ลาสกูเรน (Celballos Lascurain. 1998 : 111-112) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อ่าวรอกซ์ เมืองซิดนีย์ ประเทศออสเตรเลีย การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความคิดเห็นของผู้ประกอบการ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบการบริเวณอ่าวรอกซ์ เมืองซิดนีย์ประเทศออสเตรเลีย จำนวน 240 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติที่ระดับ .05

ยูน, เซมอก (Yoon, Semok. 2000) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมวางแผนการท่องเที่ยว เพื่อการปรับปรุงการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว (A Study of Pleasure Trip Planning Behavior with Implications for Improved Tourism Promotion) ผลการศึกษาพบว่า การใช้การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ของนักการตลาดมีความสัมพันธ์กับช่วงเวลาในการวางแผนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวชาวมิชิแกน จำนวนร้อยละ 68 มีการตัดสินใจและวางแผนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวล่วงหน้า 1 เดือน และช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการตลาดคือ ช่วงต้นเดือน ซึ่งจะได้ผลดีกว่าช่วงปลายเดือน

กระทรวงการท่องเที่ยว สาธารณรัฐมัลดีฟส์ (Ministry of Tourism, Republic of Maldives. 2004 : Online) ได้ศึกษาโดยทำการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวประจำปี 2004 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกการเดินทางท่องเที่ยวที่มัลดีฟส์ และศึกษาแบบแผนการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายในระหว่างการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลก ซึ่งผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวเลือก มัลดีฟส์เป็นจุดหมายปลายทาง โดยมีวัตถุประสงค์นี้เป็นกลุ่มที่มีจุดหมายเพื่อการพักผ่อน นอกเหนือจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทางทะเล สปาและกิจกรรมเพื่อสุขภาพเป็นปัจจัยที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วเมื่อเปรียบเทียบกับผลการสำรวจใน

ปี 1999 ส่วนผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการให้บริการของนักธุรกิจท่องเที่ยวพบว่า การให้บริการของสนามบินอยู่ในระดับดี มีความพึงพอใจ ในระดับมากต่อการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในเมือง Male เป็นเมืองหลวงของดัลดีฟส์ และมีความเห็นว่า บริการที่ได้รับมีความคุ้มค่าเมื่อเทียบกับเงินที่เสียไป โดยร้อยละ 95 จะแนะนำให้คนรู้จักทางมาเที่ยวมัลดีฟส์

วิมาลา ศิริพงษ์ (2538) ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง การสืบทอดวัฒนธรรมไทย ในสังคมไทยปัจจุบัน ศึกษากรณีสกุล พาทยโกศล และสกุล ศิลปบรรเลง ซึ่งได้ศึกษาเกี่ยวกับดนตรีและบทเพลงขับร้องไทย ในเชิงมานุษยวิทยา โดยศึกษาลักษณะเฉพาะของแต่ละบ้าน และวิธีการที่จะทำให้การขับร้องและบทเพลงดำรงอยู่ในสังคม แม้ว่าจะโลกปัจจุบัน จะอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม วิทยานิพนธ์เล่มนี้เป็นตัวอย่างเปรียบเทียบให้เห็นการปรับสภาพกิจกรรมทางดนตรี และบทเพลง ขับร้องในสังคม ว่าดนตรีและบทเพลงขับร้องสามารถปรับสภาพ เพื่อความอยู่รอดในสังคมปัจจุบัน ไม่ว่าดนตรีและบทเพลงขับร้องนั้น เป็นของสังคมคนพื้นราบ หรือสังคมคนภูเขา อย่างไรก็ดีเมื่อนำแนวคิดของ วิมาลา (2538 อ้างแล้ว) มาร่วมพิจารณาเกี่ยวกับ ดนตรีมอญ ที่นำมาศึกษาครั้งนี้ เห็นชัดว่า วัฒนธรรมดนตรีและบทเพลงขับร้องในดนตรีมอญ มีความสำคัญมาก ในเชิงวิชาการดนตรีวิทยา แม้ว่าดนตรีมอญ จะมีบทบาทผูกพันกับเรื่องของการใช้งานในสังคมชนชั้นที่ต่างกัน แต่ก็มีความสำคัญในเชิงวิชาการ และควรรวบรวมเรื่องราวอันเป็นรายละเอียดไว้ ก่อนที่จะสูญไปจากสังคมของคนรุ่นใหม่

วิทยานิพนธ์ เรื่อง อินทกอน : ประเพณีการเล่นของอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี ของพรพิมล ชันแสง (2541) ที่พบว่า การละเล่นอินทกอน เป็นการสืบทอดทางวัฒนธรรมประเพณียังคงอยู่ แม้ว่าวัฒนธรรมประเพณีบางอย่าง ได้ลบลบหายไป และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ในปัจจุบัน การละเล่นอินทกอน มีบทบาทต่อการสนองตอบความต้องการของผู้คน ภายใต้เงื่อนไขของสังคมชุมชน ด้วยการละเล่นนี้ ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เกิดความร่วมมือร่วมใจ คือความสามัคคี และสนองตอบต่อชาวบ้าน ต่อสังคมและ ต่อปัจเจกบุคคล ปัจจัยสังคมที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางตรง ของการละเล่นอินทกอน คือ ค่านิยม และเป็นประเพณีปฏิบัติ มีการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัว ให้ปฏิบัติสืบต่อมา โดยไม่ต้องคำนึงถึงปัญหาเศรษฐกิจและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสารคมนาคม ที่เป็นตัวแปรสำคัญในสังคมปัจจุบันของชาวบ้าน ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ ดังกล่าวนี ช่วยสนับสนุนผู้วิจัย ที่หันกลับไปศึกษาย้อนหลัง เรื่องของดนตรีมอญ ทั้งๆ ที่เรื่องดังกล่าว อาจจะเห็นเป็นเรื่องล้าสมัย แต่ก็มีความจำเป็นต้องศึกษา ด้วยเป็นเรื่องของประวัติการดนตรี อันเป็นแก่นของวิชาดนตรีวิทยา

สุภาพรรณ พลอยบุญย์ (2542) ได้ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาดนตรีในพิธี เจ้าเซ็น ใช้วิธีการเก็บข้อมูล โดยมุ่งศึกษาประวัติที่มา และวัฒนธรรมในพิธีแห่งเจ้าเซ็น ศึกษาดนตรีที่ใช้ในพิธีแห่งเจ้าเซ็น และศึกษาสังเคราะห์ องค์ประกอบทางดนตรีที่ใช้ในการประกอบพิธีแห่งเจ้าเซ็น ใช้วิธีการสัมภาษณ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีความรู้เกี่ยวกับพิธีแห่งเจ้าเซ็น ตลอดจนผู้อาวุโส ทั้งนี้ยังได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำรา รวมไปถึงงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้ปฏิบัติภาคสนาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยศึกษาสภาพต่างๆ ของพื้นที่ประกอบพิธีแห่งเจ้าเซ็น และวัฒนธรรมต่างๆ ที่ยังคงมีอยู่ จากนั้นยังได้รวบรวมข้อมูล ที่ได้ให้มาสังเคราะห์ เรียบเรียง เป็นงาน วิจัย และจากการศึกษาพบว่า ดนตรีในพิธีแห่งเจ้าเซ็น มีการใช้เครื่องดนตรี คือ กลองทัด ดิฉันหวะจากเข้าไปเร็ว และดิฉันหวะเร็ว เพื่อใช้เป็นสัญญาณการเดินเข้า และออก ของผู้ประกอบพิธี นอกจากนี้มีการดิฉันหวะธรรมดา สลับไม้ และเพิ่มการเน้นบางจังหวะ ในวันที่กล่าวถึงผู้นำคนสำคัญ มีปีกลอง และฉาบ ใช้นำขบวนแห่ การบรรเลงแบบประโคมในวันปกติ โดยเครื่องประกอบจังหวะดิฉันหวะช้า แล้วหยุดเป็นช่วงๆ และปีบรรเลงคล้ายทำนองเพลงสวด ส่วนในวันที่เป็นเป้าหมายของพิธี วงปีกลอง และฉาบบรรเลงบทเพลงที่มีจังหวะเร็ว มีการบรรเลงแบบผสมวงมากขึ้น มีท่วงทำนองเศร้า ดนตรีจะสร้างให้ผู้ประกอบพิธี เกิดความรู้สึกคล้อยตามกับองค์ประกอบพิธี คล้อยตามกับองค์ประกอบพิธีด้านอื่นๆ การสังเคราะห์ดนตรี ได้นำบทร้อง ซึ่งเป็นการร้องประกอบอาภักภักิยา การเดิน การเดิน และการนั่ง โดยมีความหมายของเนื้อร้อง ตามที่ได้มีการกำหนดไว้ ซึ่งกล่าวถึงบุคคล และเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านั้นด้วยทำนอง มีการใช้ซ้ำกันในแต่ละวัน แต่เปลี่ยนเนื้อร้อง ในวันที่ 10 มีการร้องทำนองมากที่สุด โดยบทร้องส่วนใหญ่มีวรรคเพลงสั้นๆ เพียงสองวรรคในหนึ่งบทเพลง มีการเคลื่อนไหวของทำนอง ที่เรียงกันเป็นลำดับขั้น และการซ้ำโน้ต มีช่วงเสียงตั้งแต่ คู่ 3 ถึงคู่ 6 มีการเรียงลำดับของเสียง ที่เป็นแบบเฉพาะและพบว่า มีกระสวนจังหวะของทำนอง ที่ไม่ซ้ำกันหรือมีกระสวนจังหวะที่หลากหลาย เนื่องจากภาษาที่ใช้ในพิธี

การศึกษาของ สุภาพรรณ ถือได้ว่า ช่วยชี้ทิศทางในงานวิจัย การวิเคราะห์ เรื่องดนตรีมอญฉบับนี้ด้วย ทำให้ผู้วิจัยต้องพยายามเข้าถึงท่านผู้รอบรู้เรื่องดนตรีมอญต่างๆ โดยวิธีเข้าไปสัมภาษณ์ถึงตัว ได้ศึกษากระบวนการ และพิธีกรรมต่างๆ การฝึกหัด การซ้อมเล็ก ซ้อมใหญ่ กว่าพร้อม และใช้ได้ในงานจริง นับเป็นประสบการณ์อย่างยิ่ง

ณรงค์ สมิตธิธรรม (2541) ศึกษาวิจัยในหัวข้อ วงตกลี : ดนตรีในวิถีชีวิตของชาวลำปาง มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงบทบาทหน้าที่ และสถานภาพของวงตกลี ที่มีต่อวิถีชีวิตของชาวลำปาง ศึกษาประวัติความเป็นมา เครื่องดนตรีการประสมวง การสังเคราะห์คีตลักษณ์ โดยมีพื้นที่

ศึกษาในจังหวัดลำปาง ใช้วิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัย สามารถอธิบายข้อมูลต่างๆ ได้อย่างชัดเจน งานของณรงค์ สมิตธิธรรม มีส่วนช่วยเสริมแนวความคิดในระยะเบียบวิธีวิจัยงาน เรื่องดนตรีมอญนี้เช่นกัน

สทวัฒน์ ปลื้มปรีชา (2544) ได้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง วงกลองแขก : วงปี่กลองในพระราชพิธีไทย โดยได้ศึกษาทั้งทางวัฒนธรรม และทางมานุษยวิทยา ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมดนตรีวงปี่กลอง มีลักษณะเด่น คือ รูปแบบประเพณีในการบรรเลง ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ในลักษณะของการดำเนินทำนอง และสำนวนทำนอง โดยเขียนโน้ตไทยไว้ การวิจัยข้างต้นนี้ ให้ประโยชน์ในด้านดนตรีประกอบกิจกรรม สามารถนำมาเป็นแนวทางในการสังเคราะห์โครงสร้างดนตรี ในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพอสรุปได้ว่า ดนตรีในแต่ละวัฒนธรรม มีบทบาทต่อระบบความเชื่อ ติดตามมาด้วยการใช้ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของพิธีกรรมนั้น พิธีกรรมของชุมชน เป็นภาพสะท้อนทางสังคม และวัฒนธรรม ทั้งทางด้านความเชื่อ วิถีชีวิต และค่านิยม ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และยังได้แนวคิดที่ใช้ในการสังเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- แนวคิดเรื่อง บทบาทเพลงกับสังคม
- แนวคิดด้านประวัติศาสตร์ ของดนตรีที่สัมพันธ์กับบุคคล เหตุการณ์วัฒนธรรมสังคม
- แนวคิดเรื่อง ประเพณีความเชื่อ ค่านิยมดนตรี และบทเพลงขับร้องกับสังคม
- แนวทางการสังเคราะห์บทเพลง ที่มีการปรับเปลี่ยน เป็นกระบวนการทางวัฒนธรรม
- แนวทางการวิเคราะห์เพลงของกลุ่มชาติพันธุ์
- แนวทางการวิเคราะห์ดนตรีที่สัมพันธ์กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

นอกเหนือจากการศึกษางานในอดีตที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษาจากเอกสารสิ่งพิมพ์ และหนังสือเก่าจำนวนมาก ซึ่งช่วยให้มองเห็นสภาพของวัฒนธรรม การขับร้องและดนตรีในแง่มุมที่หลากหลาย เพื่อที่จะนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาสังเคราะห์ดนตรีมอญ เมื่อผนวกกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคล การทบทวนฟังดนตรีมอญ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และศึกษารายละเอียดของดนตรีที่เกี่ยวกับดนตรีมอญ และศึกษาประวัตินักวิชาการ นักร้อง ผู้เชี่ยวชาญทั้งหลาย ทำให้ทราบถึงลักษณะทางกายภาพ และโครงสร้างของดนตรี และบทดนตรีมอญที่มีความเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เป็นอันมาก

ท้ายที่สุด พอสรุปข้อมูลเบื้องต้นจากงานวิจัยได้ว่า คนตรีและบทดนตรีมอญ มีพื้นฐานมาจากความเชื่อ และความเคารพในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ตามระบบความเชื่อ โดยสืบทอดต่อกันมาแต่โบราณ มีจุดประสงค์หลัก เพื่อประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อ จุดประสงค์รอง เพื่อการแสดงออกทางวัฒนธรรมของชาติด้านเมือง และแสดงถึงภูมิปัญญาของอดีตศิลปิน รวมทั้งครูบาอาจารย์ ด้านการขับร้อง การบรรเลง เป็นอย่างดี และได้พยายามบรรเลงในโอกาสต่างๆ สามารถนำเสนอเพื่อการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยได้อีกทางหนึ่ง